

İŞÇİNİN SESİ

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ 4. PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

Duyuru

Yoldaşlar,

Program tartışması giderek artan bir yoğunluk içinde ilerliyor. Partililerin çoğunluğundan ilk yazılı düşünceler geldi, geri kalanlardan da gelmeye devam ediyor.

Böylece program tartışmasının birinci aşamasından *ikinci* aşamasına, yığın örgütlerinde tartışma ve programın kamuoyuna sunulması aşamasına geçiyoruz.

Bu aşamada tüm partili ve partisiz yoldaşlar, görüşlerini daha kapsamlı olarak ve yığın örgütlerinde yürüyecek tartışmaların sonuçlarını merkeze iletmelidirler.

Devrimci hareket için TKP 4. Program Taslağı'na ilişkin olarak gelecek her çeşit düşünce, öneri ve eleştiriyi teşekkürle karşılayacağımızı ve üzerinde dikkatle duracağımızı belirtmek isteriz.

Yine bu aşamada parti basını da program tartışmasına açılacaktır. Merkez organımız *İşçinin Sesi* program tartışmasını içeren ekler yayınlacaktır.

Bu arada program tartışmasının izlemesini düşündüğümüz yolda zorunlu olarak yapılan bir değişikliği duyuralım. Kararlaştırılan çerçeve içinde, program taslağı gelen öneri ve eleştirilerin ışığında *üçüncü* aşamada yeniden yazılacak, yayınlanacak ve görüş istenecekti. Ancak gelen ilk önerilerin yoğunluğu ve bunlar arasından kabul edilenlerin yüksek oranı elinizdeki taslağı düşünülen süreden çok önce büyük ölçüde değiştirdi, eskitti. Artık fazla sayıda değişiklik taşıyan bir taslak üzerinde tartışma yürütmek, eskimiş bir aşamada enerji harcamak olacaktır.

Bu nedenle, tartışmanın ikinci aşamasına başlarken TKP 4. Programı II. Taslağı yayınlıyor. Tartışma bu II. Taslak üzerinden yürüyecektir. Üçüncü aşamada ise taslak tüm değişiklikleri kapsar biçimde yeniden yazılacak ve sunulacaktır.

TKP'nin 4. Programı Türkiye işçi sınıfının yeni ve utkan geleceğinin başlangıcı olsun!

TKP EK Üst Bürosu

TKP 4. Programı 1. Taslak Öneri İstatistiği

Toplam önerme*		Gerçek öneri**		Öneri taşımayan***	
sayı	yüzde	sayı	yüzde	sayı	yüzde
682	100	602	88	80	12

Toplam önerme		İçeriği ilgilendirir		Tekniği ilgilendirir	
sayı	yüzde	sayı	yüzde	sayı	yüzde
682	100	521	76	161	24

* *Toplam önerme*: Öneri, soru, yorum vb. herşey dahil. ** *Gerçek öneri*: Doğrudan öneriler.
*** *Öneri taşımayan*: sorular, açıklama istemleri, değerlendirme ve yorumlar

Gerçek öneri		Tümü kabul edilen		Kısmen kabul edilen		Reddedilen		İşlemede*	
sayı	yüzde	sayı	yüzde	sayı	yüzde	sayı	yüzde	sayı	yüzde
602	100	267	44.4	2	0.3	264	43.8	69	11.5

* *İşlemede*: İşlemi biten 533, yani gerçek önerilerin %89'u. İşlemede olan ise işlemi henüz bitmemiş olanlar.

İçindekiler

1. Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır . 3	Sendika hareketinin görevleri,
Dünya sosyalist sistemi3	acil istemler11
Dünya kapitalist sistemi3	Komünistlerin sendikalara karşı tutumu12
Emperyalizm ve savaş tehlikesi4	4.2. Gençlik12
Emperyalizmin dünyayı geri çekici rolü4	4.3. Kadın12
Dünya devrimi5	4.4. Küçük üreticilerin kooperatif hareketi13
2. Türkiye’de devlet-tekelci kapitalizmi 5	4.5. Ulusal sorun: Bir devlette iki ulus13
2.1. Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri5	Türkiye’de ulusal sorun Kürt sorunudur13
2.2. Türkiye’de devlet-tekelci kapitalizminin	Kıbrıs’ın işgaline ve sömürgeleştirilmesine
sonuçları6	karşı savaş14
3. Türkiye devriminin karakteri ve halkın birliği.... 7	Ermeni ulusal azınlığının hakları için savaş .14
3.1. Devrimci aşama: İleri demokratik halk	4.6. Barışçı-bağımsız bir dış siyaset için14
devrimi7	4.7. İleri demokratik bir anayasa14
Devrimin temel sorunu iktidar sorunudur...7	Devlet aygıtının örgütlenişinde demokrasi ..15
Siyasal devrim gerçek demokrasi sorunudur..7	Siyasal sistemin örgütlenişinde demokrasi...15
Devrim iktidarının sınıf karakterini	Uluslararası ilişkilerin düzenlenmesinde
işçi sınıfının bilinci ve örgütlülüğü	demokrasi15
belirleyecektir7	4.8. Genel ekonomik önlemler15
Gelişmenin anahtarı proletarya	4.9. Demokrasi savaşımının ve ileri demokratik
hegemonyasındadır8	halk devrimi programının mantığı16
3.2. İleri demokratik halk devriminde	5. Sosyalist toplum ve sosyalist devlet 16
sınıfların konumu8	5.1. Sosyalizm: Komünizme dönüşüm dönemi .. 16
Burjuvazi8	“Herkes çalışması kadar”16
Küçük burjuvazi9	Sosyalizmde sınıflar ve sınıf savaşımı sürer ..16
İşçi sınıfı9	Sosyalizmde devlet kapitalist toplumun
Neden “ileri demokratik” ve neden	kalıntısıdır17
“halk” devrimi9	Sosyalist devlet proletarya diktatörlüğüdür ..17
3.3. İleri demokratik halk devriminde	5.2. Sosyalist demokrasi17
halkın birliği9	Proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet
Tekeldışı burjuvazi9	biçimi aktif yığın demokrasisidir17
Küçük burjuvazi10	Sosyalizmde demokrasi komünizme
Yarı-proleterler10	ilerleyebilmenin zorunlu koşuludur18
İşçi sınıfı10	5.3. Türkiye’de sosyalizm kuruculuğu ve
İşçi sınıfının hegemonyası ve birlik10	sosyalist demokrasi18
4. Tekellere karşı halkın savaşımı ve ileri demokratik	6. Komünist partisi 19
halk devrimi programı11	TKP enternasyonalisttir19
4.1. İşçi sınıfının ekonomik savaşımı11	TKP tüm işçilerin partisidir19
Türkiye işçi sınıfının ekonomik savaşımı	TKP Türkiye işçi sınıfının öncü gücüdür...19
siyasal nitelik alıyor.....11	TKP Leninci örgütlenme ilkelerine bağlıdır .19
	TKP demokratik-merkeziyetçidir —
	Disiplin anlayışı20
	TKP ve din20

4. PROGRAM II. TASLAĞI

1. Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır

Çağımız proleter devrimleriyle kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır. Bu çağın ana çelişkisi, sosyalizmle emperyalizm arasındakiidir.

Dünya, emperyalizmle birlikte, bir bütün olarak sosyalizm için olgunlaştı. Çağımız Büyük Ekim Sosyalist Devrimiyle açıldı. 1917 devrimi dünya güç dengesinde yepyeni bir oluşum başlattı, emperyalizmin rakipsizliğini yoketti, sosyalizmi teoriden pratiğe indirdi. İşçi sınıfı ve halkların kurtuluş kavgasına büyük hız kattı. I. Dünya Savaşı ve asil olarak Ekim Devrimi ile kapitalizmin genel bunalımı başladı.

Sovyetler Birliği'nin II. Dünya Savaşı'nda emperyalizme indirdiği ağır darbenin ve faşizmin yıkılmasında oynadığı belirleyici rolün ardından çeşitli ülkelerde gerçekleşen devrimlerle sosyalizm bir dünya sistemi oldu. Bugün iki dünya sistemi ama tek bir dünya pazarı vardır. Kapitalist ve sosyalist sektörler onun birbirini karşılıklı olarak etkileyen parçalarıdır. Sosyalizm-emperyalizm çelişkisi, kapitalist sistemin çelişkilerini azdırmakta, devrimci süreçleri hızlandırmaktadır.

Dünya sosyalist sistemi

Sosyalist sistem, sömürü ilişkilerinin yer almadığı, halkların ve devletlerin proletarya enternasyonalizmi temelinde işbirliğini gerektiren bir sistemdir.

Dünya sosyalist sistemi, yaşayan sosyalizm dünya işçi sınıfının en büyük kazanımıdır. Varlığı ve pratik dayanışmasıyla emperyalizme karşı işçi sınıfının

ve halkların sağlam dayanağıdır.

* * *

Dünya sosyalist sisteminin ana gücü olan Sovyetler Birliği dünya devrimci merkezidir. Ekonomik ve toplumsal yönden en gelişmiş sosyalist ülke olarak, işçi sınıfı hareketinin en yüksek boyutlara ulaştığı yerdir. Sovyetler Birliği'nin dünya devrimci merkezi oluşu, bu nedenle, izlediği siyasetle bağlı olmayan nesnel bir konumdur.

Dünya devrimci merkezinin, dünya devrim sürecine derin bir etkisi vardır.

TKP Sovyetler Birliği'nin dünyada oynadığı rolü dünya devrimi açısından ele alır ve bu temel hedef içinde değerlendirir. Dünya devriminin çıkarı, Sovyetler Birliği dahil, tüm parçalarının çıkarından önde gelir.

Dünya kapitalist sistemi

Dünya kapitalist ekonomisi, özerk ulusal kapitalist ekonomilerin basit toplamı değil, sömürüye, zora dayalı organik bir bütündür, bir hiyerarşidir. Bu hiyerarşinin değişik yerlerindeki ülkeler ya da ülke toplulukları, emperyalist sömürü sistemi içinde değişik rollere sahiptir.

Dünya sosyalist sisteminin giderek güçlenmesi, işçi sınıfının ve halkların savaşımlı ve bilimsel teknolojik devrimin etkileri altında, dünya kapitalist ekonomik sisteminin yapısında bir değişim vardır. Uluslararası işbölümünde, uluslararası ticaretin yapısında ve coğrafyasal dağılımında, sermayenin ve işgücünün

nün bölgesel yer değiştiriminde yenilikler ortaya çıkmaktadır.

Giderek dünya çapında üretim ve ticaret, tekellerin dünya çapında planladığı bir işbölümü durumunu almaktadır.

Dünyada kapitalizmin ortaya çıkmasından bu yana ilk kez geri kalmış ülkelerde yapılan endüstriyel üretim uluslararası işbölümünde anlamlı bir yer tutmaktadır.

Bu gelişmelerin sonucunda ilk kez bugün tam anlamıyla bir bütün olarak dünya işçi sınıfı ortaya çıkmaktadır.

* * *

Emperyalist ülkelerde süregelen bir bunalım vardır. ABD'nin kapitalist dünyadaki hegemonyası gerilemekte, dünya çapında jeopolitik ilişkiler değişmektedir.

Az gelişmiş ülkelere karşı böl-yönet siyasetinden geri durmayan emperyalist ülkeler, kendileri de bölünmüş durumdadır. Ayrılıkları yalnız ekonomik değil, aynı zamanda siyasal ayrılıklardır.

İşsizlik, üretim daralması, zorunlu kısa işgünü, yığınsal işten çıkarmalar, emperyalist ülkelerde yaşamın ayrılmaz parçası olmuştur. Toplumsal hizmetler, emeklilik, sağlık sigortası harcamaları giderek kısılmaktadır. Emperyalist tekkellerin ise kârları, dış yatırımları, üretim kapasiteleri ve işgücü kullanımları artmaktadır.

* * *

Az gelişmiş ülkelerde işsiz ve gizli işsiz oranları yüz milyonları aşmakta, kapitalizm tarımın geleneksel yapısını çözdük-

çe, bu sayı artmaktadır.

Az gelişmiş ülkelerde efektif talep düşük, iç pazar dardır. Bu nedenle, gelişen endüstriler, ihracata yönelik gelişmektedir. Endüstri belirli bir yoğunluğa ulaşınca ya malını dışarı satacak ya da çökecektir.

Az gelişmiş ülkelerin endüstrileşmesinin pazarı dış ülkeler, özellikle de emperyalist ülkelerdir. Bu, az gelişmiş ülkelerin emperyalizme bağımlılığının önemli bir halkasıdır.

Dünya kapitalist ekonomik sisteminin "eski" işbölümünde sömürülen ülkeler tarım ve hammadde deposuydu. Şimdi aynı ilişki kendini endüstriyel düzeyde yaratıyor. Bugün de, kapitalizmin dünya çapındaki gelişmesini belirleyen tüm teknolojik, bilimsel ve endüstriyel dallar emperyalizmin egemenliğindedir. Bu, az gelişmiş ülkelerin emperyalizme bağımlılığının öteki halkasıdır.

Az gelişmiş ülkelerde ortaya çıkan ihracata dönük endüstrileşme, ekonomik-toplumsal sorunları çözmiyor, ağırlaştırıyor. Gelir dağılımı daha dengesizleşiyor. Toplumsal beklentiler yükseliyor ama karşılanamıyor. Bu endüstrileşme ne denli derinleşirse gelişme o denli "süregen azgelişmişlik" olarak kendini yeniden üretiyor.

Dolayısıyla az gelişmiş ülkeler, ve özellikle gelişmenin hızlı olduğu orta kuşak ülkeleri, çelişkilerin, bunalımların odaklaştığı bölgeler oluyor. Bu ülkeler dünya emperyalist sisteminin zayıf halkalarıdır.

Az gelişmiş ülkelerde halka karşı kaba güç, diktatörlüğün çıplak yüzünü kullanma zorunluluğu ve fiilen kullanma, yapısal bir özellik olarak sürüyor. Böyle ülkelerde burjuva demokrasisi uzun süreli yaşayamıyor.

Emperyalizm ve savaş tehlikesi

Çağımızda savaşların ana kaynağı emperyalizmdir. Savaş emperyalizmin yeni pazarlar elde etme, rekabeti kırma, siyasal ve ekonomik boyunduruk altında tuttuğu ülkelerde egemenliğini sürdürme siyasal şiddet araçlarıyla sürdürülmesidir. Aynı zamanda kapitalizmin nüfus yasasının emperyalizm altında çok daha ağırlıklı işleyişiyle bağlıdır. Emperyalizm için savaş, çözümeceği toplumsal sorunlardan toplumlara kırarak kurtulma çabasının da bir aracıdır.

Emperyalizmin varlığı savaş tehlikesinin sürmesi demektir. Ancak sosyalizmin sonul utkusunun gerçekleştiği bir dünyada kalıcı ve adaletli bir barış sağlanabilir.

kapitalizm koşullarında barış burju-

vazinin kendi çıkarlarına göre ayarlamaya çalıştığı bir ateşkes dönemidir. Savaştaki güç dengeleri temelinde gerçekleştirilen paylaşımların dondurulmasıdır. Emperyalizm için barış savaşa hazırlıktır. Eşitsiz gelişim yasasının sonucu dengeler değiştikçe, yeni paylaşımlara, yeni savaşlara gebedir.

Günümüzde, emperyalizm tüm ideolojik, askersel, ekonomik, diplomatik alanlarda savaş hazırlığı içindedir.

Buna karşılık sosyalist ülkeler, dünyanın yeni bir savaşa çekilmemesi için büyük bir enerjiyle çok yönlü savaşım veriyorlar. Bu uğraş, işçi sınıfının ve halkların emperyalizme karşı savaşlarını kolaylaştırıyor. Emperyalizm en saldırgan güçlerinin hareket alanını kısıtlıyor.

Sosyalist sistemin savaşa karşı oluşturduğu denge, hassas ve emperyalist gücün gerisinden gelen bir dengedir. Savaş önleyebilmenin en kalıcı garantisini, dünya sosyalist sisteminin yeni devrimlerle beslenmesidir. Emperyalist ülkeler işçi sınıfının enternasyonalist eğitimi de savaşları önleyebilmede önemli bir koşuldur.

Emperyalizmin dünyayı geri çekici rolü

Geçirdiği evrimle devlet tekelci kapitalizmine varmış olan emperyalist kapitalizm, kaçınılmaz devresel bunalımları içinde, insanlığın gelişmesini yavaşlatmakta, engellemektedir. Üretim güçleri kapitalizm altında, önünde özel mülkiyet engeli durduğu için, onunla sürekli kavga içinde, zaman kaybederek ilerlemektedir.

Üretim güçlerinin gelişmesinin önündeki engel, üretim araçlarının özel mülkiyeti kalksa, işgünü hızla düşecek, insanlar tüm yeteneklerini istediği gibi geliştirebilecek ve kafa ile kol emeği arasındaki çelişki çok daha hızla yok olacaktır.

Üretim güçlerinin engelsiz gelişmesi için üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet ve üretim ve dağıtımın toplumsal planlaması gerekmektedir.

* * *

Bilimsel-teknolojik devrim, dünya ölçüsünde planlamayı dayatan, özel mülkiyeti ve onun türevi olan devletleri ve sınırları iyice gericileştiren, komünizmi yakınlaştıran en önemli olgulardan biridir.

Toplumsal üretimde harcanması gereken emek zamanında ve emek miktarında azalma olağanüstü hızlandı. Ancak kapitalizm sömürüye dayalı bir sistem olduğu için bunun pratik sonucu işgününün kısılması değil, artık-değer

kitlesinin büyümesi olmaktadır. Böyle olmasına karşın, tarihsel bir eğilim olarak sınıf kavgasıyla işgünü, teknolojik ilerlemenin elverdiği hızda olmasa da yavaş yavaş kısalmaktadır.

Emek sürecinde kafa emeğinin oranı hızla yükselmektedir. İşçi sınıfı içinde kafa emeği ile çalışanların oranı artıyor. Eskiden üretim süreci dışında duran bir takım uğraşlar "üretken emek" kavramı içine giriyor.

Harcanması gereken emek zamanının ve emek miktarının azalması ve emeğin niteliğinin değişmesi, tarihsel bir gidış olarak, "üretimin en az enerji harcamayla" "insan yapısına layık koşullarda yapıldığı" "gerçek özgürlük dönemi"ne, komünizme doğru nesnel bir zorlamayı anlatıyor.

Bilimsel-teknolojik devrimin sonucu olarak, üretimin toplumsal niteliği daha hızlı artıyor, mülkiyetin toplumsal temeli daha hızlı genişliyor. Üretim güçleri o denli büyüyor ki kıtasal çapta bir-iki ülke dışında, hiçbir ülkenin yapılması gereken üretime kaynakları yetmiyor. Üretim güçlerinin gelişmesi yalnızca ülke çapında değil, dünya çapında hammadde, enerji kaynağı ve pazarı birlikte alan bir üretim ve dağıtım planlamasını zorunlu kılıyor.

Öte yanda, emperyalist-kapitalizm çelişkileri dolu bunalımlı yapısına rağmen, üretim güçlerini büyük adımlarla geliştirme yeteneğini göstermiştir.

Emperyalist sistemin gelişmesi az gelişmiş ülkelerde kurulan sosyalizmle kıyaslanamaz. Kıyaslamada kullanılacak tek doğru ölçüt, bu ülkelerin kendi olanaklarıdır. İleri kapitalist ülkelerde sosyalizm gerçekleşmiş olsaydı, bugünkü üretim güçleriyle ulaşılacak düzey ne olurdu? Bu soru sorulduğunda üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin gelişmeyi engelleyici rolü açıkça ortaya çıkar.

Kendi haline bırakılırsa dünya kapitalizmi, gelişme ve yaşamını sürdürme yönünde kullanabileceği önemli bir rezerve sahiptir.

Dünya emperyalist sisteminden devrimler yoluyla parçalar koparılmazsa, emperyalizmin gitmekte olduğu yol, dünya pazarını alabildiğine derinleştirmek, komünizmi alabildiğine yakınlaştırmaktır. Komünizm giderek daha çok penceden bakmaktadır.

Bu da kapitalizmi sonsuza dek kurtaramayacaktır. Kapitalizmin ömrü uzayacak, ama temel çelişkisi çözülmeyecek, yalnızca geçici bir süre için yumuşatılmış olacak, bir üst aşamada daha şiddetle ortaya çıkacaktır.

Tarihin gittiği yön budur. Devrimci güçlerin görevi, bu sarhoş gidışı, kısa, kestirme, bilinçli bir gidışe çevirmektir.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

4.PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

Dünya devrimi

Dünya devrimi, dünya çapında komünizm çağını açmak üzere dünya proleterya diktatörlüğünün oluşması sürecidir.

Dünya devrimi somut olarak, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin her alanda ilerlemeleri ve yeni ülkelerin emperyalist sistemin zayıf halkalarında gerçekleşen devrimlerle sosyalist topluluğa katılmaları sürecidir.

Dünya devrimi, bugün varolan sosyalist ülkelerin gelişmesine indirgenemez. Komünizm çağına ulaşmanın yükünü bu ülkelerin sırtına yüklemenin nesnel güçlükleri vardır. Bunlar bugüne değin proleter devrimlerinin az gelişmiş ülkelerde başarıya ulaşmasının sonucu güçlüklerdir.

Dünya sosyalist sisteminin yeni devrimlerle beslenmeden kapitalizmi geçmesi bir yana, çözülme tehlikesi vardır. Dünya ölçüsünde emperyalist sistemin hâlâ daha güçlü olduğu koşullar altında, sosyalist ülkeler, asıl olarak tarihten

devraldıkları az gelişmişlik mirası nedeniyle, kendi ülke halklarına ileri kapitalist ülkelerdeki olanakları sağlayamadıkları sürece sosyalizmin çözülme tehlikesi vardır.

Çağın dönüşümünü hızlandırmak ve geri dönüşsüz kılmak için devrimler gerekmektedir. Sosyalist ülkeler açısından görev dünyadaki tüm devrimci savaşımına gerekli desteği vermek ve sosyalizmi ilerletmektir.

Kuşkusuz komünizm çağına ulaşmanın en kestirme yolu, büyük emperyalist ülkelerde devrimin gerçekleşmesidir.

Bugünkü koşullarda başarının en önemli garantisi, en başta varolan proleter diktatörlüklerinin kendi aralarında ve öteki ülkelerin işçi sınıflarıyla kaynaşmış-sarsılmaz bir blok oluşturmalarıdır. Çünkü kurulmuş proleterya diktatörlükleri yalnızca *kesimsel başarılar*dır. Ne zaman ki, dünyanın ekonomik, toplumsal ve siyasal ilişkiler ağı sosyalist ülkelerin ve dünya işçi sınıfının lehine bir ağırlığa dönüşür, işte o zaman bu kesimsel değil, kesin, bütünsel bir sonuç olacaktır. Bu noktaya, büyük bir

olasılıkla, emperyalizmin birden ve topluca çökmesiyle değil, tek tek ülkelerde ya da ülke topluluklarında devrimlerle gelinecektir. Bu süreç içinde oluşacak *dünya proleterya diktatörlüğü* sosyalizmin sonul zaferi anlamına gelecektir.

Dünya proleterya diktatörlüğünün kurulması ile kapitalizmden komünizme geçiş çağı kapanacak ve *komünizm çağı* açılacaktır. Emperyalizmin bir sistem olarak çöktüğü, savaş tehlikesinin ekonomik kaynağının ortadan kalktığı, insanlığın bayrağına "herkese gereksinimi kadar" ilkesinin yazılmaya başlanacağı bu çağda ordular, silahlar, baskı aygıtları, *emeğin zorunlu yapısı* da kalkacaktır. Üretim güçleri, kapitalizmin düşünemeyeceği boyutlarda gelişmeye başlayacaktır. Üretim güçlerinin değerlendirilmesinde devlet sınırlarının egoist engeli ortadan kalkacak, dünya ölçüsünde ekonomik yarar belirleyici olacaktır. Sınıflar ancak bu aşamada, bu üretim güçleri temelinde ortadan kalkacak ve dünya sınıfsız-sömürsüz topluma KOMÜNİZME ulaşacaktır.

2. Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi

Türkiye emperyalizmin sömürsü altında, endüstrileşmesini tamamlamamış, teknolojik açıdan geri, orta derecede gelişmiş bir kapitalist ülkedir. Bu temel üstünde, tekeller büyüyüp güçlenmiş, finans kapital oluşmuş ve devletle tekeller içine geçerek devlet-tekelci kapitalizmine yükselmiştir. Endüstri başı çeken sektördür.

2.1. Türkiye kapitalizminin gelişme özellikleri

Halk devrimine yol vermemek koşuluyla, kurtuluş savaşında emperyalist işgalcileri kovmak, pazarını başkasına kapıtmamak Türkiye burjuvazisinin işine geldi.

Emperyalizm kovulunca, burjuvazi devletin tüm olanaklarından yararlanarak kapitalizmi geliştirme yolunu tuttu. Ekonomik, toplumsal, siyasal her türlü şiddet ve kandırmacayı uygulayarak emekçilerin kanını kurutan bir yoldan ilkel sermaye birikimini sürdürdü.

Emperyalizmin kovulmasına bir köylü devrimi eşlik etmediği için, tarımda kapitalizmin gelişmesi *evrimci* yoldan, büyük toprak ağalarının kapitalistleşmesi yolundan oldu. Köylülük, bir karış toprak parçası üzerinde didinerek, san-

cılı bir süreç içinde ayrılmaya bırakıldı.

Burjuvazi emperyalizmle bağlarını hiç öldürmedi. 1950'ye gelirken, Türkiye'de yüklüce sermaye biriktirmiş bir burjuvazi türemişti. Bu büyük burjuvazi ve bağlaştığı olan büyük toprak sahipleri, emperyalizmle karşılıklı olarak kucaklaştılar.

Özellikle 1950 sonrasında Türkiye'de hızlı bir ekonomik gelişme yaşandı, ancak bu gelişmeye büyük dengesizlikler eşlik etti. Bu dönemde çok yatırım getiren ve uzun dönemde kâr getirecek olan ağır endüstri yerine, emperyalizmle işbirliği içinde büyük burjuvazi ana olarak hafif endüstri temelinde tekelleşme, büyük toprak sahipleri makinalaşma, kapitalistleşme yolundan yürüdü. Bu, ekonominin dengesiz gelişmesi, ağır ve hafif endüstri arasında gerekli orantının kurulamaması demektir.

Kapitalizm Türkiye'de serbest rekabetçi dönemi yaşamadan *daha baştan* tekelci olarak gelişti. Bankalar, devlet ve yabancı sermaye ile birlikte, tekellerin doğuşunda ve gelişmesinde en önemli rolü oynadı. Bu nedenle tekelleşme sürecinin kendisi banka ve endüstri sermayelerinin içine geçmeleri yoluyla yerli *finans-kapitalin* ortaya çıkma süreci oldu. Bankalar başta sermaye birikimini hızlandırma görevi görürken giderek finans-kapital odakları oldular. Bu

süreç, 1960'larda ülke ekonomisinde tekellerin ağırlık kazanmasını, 1970'lerde finans-kapital egemenliğini getirdi.

Üretimin çoğunluğunun endüstriden geldiği, gelişmiş bir bankacılık sistemine sahip bugünkü Türkiye'de, finans-kapitalin yanı sıra yaygın bir küçük kapitalist ve ondan da yaygın basit meta üretimi vardır ve bu Türkiye'nin orta gelişmişliğinin bir göstergesidir.

Finans-kapital, Türkiye'deki orta gelişmiş tabanın üzerinde doğmuş, o tabanı kendi çıkarlarına bağımlı kılmış, bu doğrultuda örgütleme yönelmiştir. Finans-kapital üzerinde durduğu tabana da kendine bağlı bir makinalaşma yaymıştır. Türkiye'de üretimin makinalaşma yönünde her düzeyde attığı adımlar sonucunda kısa sürede kâr hadleri düşmeye başlamıştır. Buna karşı, sömürüyü arttırmak, kârlı dış ticaret ve dış yatırım alanları bulmak gibi önlemler alma zorunluğu doğmuştur.

Türkiye'de bu zorunluluk 1970'ler sonrasında artarak kendini duyurmaya başlamıştır. Tekeller sömürüyü yoğunlaştırırken, aynı zamanda sermaye ve mal ihracı olarak dışa açılma, emperyalistleşme gereksinimi ağırlık kazanmaya başlamıştır.

Orta gelişmiş taban, iç pazarda efektif talebin sınırlı oluşunu da belirlediğinden, ilerleyen endüstri kolları, iç

pazarın emebileceği kapasitenin dışına taşmışlardır. İhracat zorunluluğu arttıkça, sorunlar da ağırlaşmıştır. Ayrıca, bu endüstri dallarının ürünleri, girebildikleri pazarlarda "korumacılık", "gümrük duvarları" vb. işleyişlerle karşılaşmaktadırlar. İleri gitmiş endüstri dalları hem ülkenin genel geriliğinden, hem dengesiz gelişmişliğinden, hem tüm sorunların altında yatan neden olarak emperyalizme bağımlılıktan çekmektedir.

Türkiye'de ihracata yönelik endüstrileşme sürecidir. Zaten Türkiye, orta kuşak içinde oldukça yaygın endüstri kompleksine sahip ülkelerden biridir. Ancak böyle bir endüstrileşme ülkenin derin sorunlarını çözemeyecek, az gelişmişlik zincirini kıramayacaktır.

* * *

Ondokuzuncu yüzyıldan bu yana sürmekte olan Prusya tipi kapitalistleşme ile, endüstride yaşanan süreç, kabaca 10 yıl ara ile gelişimde izlendi. 1950'lerde kapitalist gelişme yolunda bir patlama geçiren ülke tarımına asıl gelişme 1960'larda geldi. O zamandan bu yana kırsal alanlar bir uçta tarım tekellerinin, burjuvazinin, bir uçta tarım proletaryasının ve arada dev gibi bir küçük üreticiler yığınının doğmasına tanık oldu. Bugün tarımda da kapitalist üretim ilişkileri egemendir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yarı-feodal kalıntıları yer yer sürmektedir. Ancak kapitalizm bu ilişkilerin hepsini kendi işleyişi içine almış, böylece sömürsünü iyice barbarlaştırmıştır.

Finans kapitali tarıma da dalmış, Türkiye tarımında tekelleşme oldukça ilerlemiştir. Tarım tekellerinin başında Üretim Çiftlikleri ile Et ve Balık Kurumu, Toprak Mahsulleri Ofisi vb. kurumlarıyla devlet gelmektedir.

* * *

Savaş sonrasında kurulan Türkiye Cumhuriyeti içinde Türk burjuvazisi iç sömürgeci olan Türkiye Kürdistan'ını Türkiye'de kapitalizmi geliştirme yolunda kullandı. Devleti aracılığıyla ekonomik ve siyasal şiddet yolundan ilkel birikimi sağlamaya yöneldi. Kürdistan'da her yolu kullanarak biriktirdiği zenginlikleri sermaye olarak Batı'ya aktardı.

1950'lere kadar süren bu dönemde, en barbar yöntemlerle uygulanan sömürgeci siyaseti sonucunda Kürdistan'ın insanı büyük yıkıma uğradı. Üretici güçlerin gelişmesine sekte vuruldu.

Bu yağma ve talana karşı isyan eden Kürt halkı amansızca kırıldı.

1950-1960 arası yavaş bir kapitalist gelişme Türkiye bütününe etkisiyle, Kürdistan'da da yol aldı. Ulusal baskı

azalmadı. Özellikle devlet-tekelci kapitalizminin Türkiye'de egemen olduğu 1970'ler sonrasında Kürdistan, finans kapital tarafından yeni bir tarihsel temelde, yeni yöntemlerle sömürülmektedir. Tekelci kapitalizmin sömürü mekanizmaları Kürdistan'ın geri temelinde yankılanınca Kürt emekçisi için daha yıkıcı sonuçlar doğurmaktadır.

* * *

Türkiye finans kapitali eski iç sömürgeci Kürdistan'ın yanına 1974'ten sonra yeni bir sömürge daha, Kuzey Kıbrıs'ı katmaya başladı. İşgal bölgesinin ekonomisi Türkiye'ye sıkıca bağlandı.

Kuzey Kıbrıs'ın işgali, Türkiye burjuvazisinin kendisini yeniden gözlerini ülke dışına dikebilecek bir güç olarak görmeye başladığının kanıtıdır.

Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi

Tarihsel olarak bakıldığında görülür ki, savaş dönemi gibi zor koşullarda, ya da burjuvazinin rakipleri karşısında yeterince güçlü olmadığı koşullarda devlet *tüm ağırlığıyla*, ta başlardan sahneye çıkmıştır. Tarih sahnesine geç gelmiş bir sınıf olan Türkiye burjuvazisi için de böyle olmuş ve ama toplumdaki kapitalist gelişmeyle birlikte devletin rolü de değişmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında burjuvazi zayıftı. Burjuva devlet önce 1923 İzmir Ekonomi Kongresi'yle oldukça liberal bir siyaset izledi. Burjuvazinin güçlenmesi için elverişli koşulları "dolaylı" yoldan sağlamayı üstlendi.

Ne var ki, ülkede yeterli sermaye birikiminin yokluğu ve 1929 bunalımının etkileri, 1932'de burjuva devletini ekonomiye doğrudan katılmak, "devletçilik" (etatizm) siyaseti izlemek zorunda bıraktı.

Devletçilik siyaseti, sermaye birikimi mekanizmasını harekete geçirme işlevini fiamamlayınca bırakıldı. Ama devletin ekonomik eylemleri yok olmadı. Devlet bu kez, büyük sermayenin finans kapitalleşme sürecinde etkin rol almaya başladı.

1960-1970 dönemi, finans kapitalin egemenlik kurma çabalarıyla belirlenir. Bu dönemde, yeniden planlama ve genel olarak hızla artan devlet işletmeleri gözlenmektedir. Devlet, banka, endüstri, yabancı sermaye, "ordu" sermayelerinin karması kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Türkiye'de ordunun üst katlarını tutmuş klik, finans kapitalle kaynaşmıştır.

1970'lere geldiğimizde devletin rolü nitelik olarak farklıdır. Bu *yeni aşama*, tekellerle devletin her geçen gün biraz daha içiçe geçmesi, kaynaşması, devletin

tekellerin eline geçmesiyle belirlenir. Tekellerin gücüyle devletin gücü *tek bir mekanizmada* bütünleşmiştir. Devlet, *tekelci sermayenin genişletilmiş yeniden üretim sürecinde* somut görev üstlenmiş, bu sürecin en önemli parçası olmuştur.

Bu bütünleşme finans-kapitalin kendi başına çözemediği sorunlar için gereklidir. İç pazarın derinleştirilmesi, tekellerin sermaye birikimini hızlandırma, işçi ve emekçinin yoğun sömürsünü garanti altına alma, bunların ve pek çok sorunun "çözümü" hep devletin etkin tutumunu gerektirmektedir.

Tekellerle devletin tek bir mekanizmada bütünleşmesi belirleyici olgudur. Türkiye'de *devlet tekelci kapitalizmi vardır*.

1970'lerden bu yana devlet, tekelci burjuvazinin egemenliğindedir.

2.2. Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizminin sonuçları

Türkiye'de devlet-tekelci kapitalizmi oluşumu Batı'daki sonuçları doğuruyor, doğuramaz. Emperyalist ülkeler geçmişte emperyalistleşme yoluyla iç savaş, kapitalizmin yıkımını önlediler, ama bu sonuç Türkiye için geçerli değildir.

Bir kez, hem mal, hem sermaye olarak dışa açılabilir için, Türkiye kapitalizminin, üretim zamanı, miktarı, maliyeti ve kalitesi açısından uluslararası standartlara ayak uydurması gereklidir. Bunun için içeride teknolojik düzeyi yükseltmek gereklidir. Bu ise kâr hadlerinin düşmesini getirir. Kâr hadlerinin düşmesine karşın kâr kitesini koruyabilmek, yükseltebilmek için ise yine bol ihracat gereklidir. Üstelik, teknolojiyi yükseltebilmek için de bol kredi ve döviz gereklidir. Fasit bir daire sözkonusudur.

Dünya emperyalist sisteminin bugünkü gelişme aşamasında, Türkiye'nin bu fasit daireyi kırarak emperyalistleşebilmesi çok güçtür. Yapılan kısıtlı "sermaye ihraçları" yine şu ya da bu emperyalist tekelin koltuğu altında gerçekleşebilmektedir. Türkiye dış yatırımlarda da "emperyalizmin atlama tahtası" olmaktan öteye geçememektedir.

Ayrıca, olgunlaşmış ama gerçekleşmemiş olan "emperyalistleşerek sorunları çözmek" isteği gerçekleşirse de ülkeyi bir alt-emperyalist ülke olarak daha karmaşık çelişkiler içine sokacak bir istektir. Türkiye finans-kapitali varlığını sürdürülebilmek için asıl olarak ülke içinde sömürüyü aşırı yoğunlaştırmak, bu arada iyice keskinleşen sınıf çelişki-

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

4. PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

lerini de "bastırmak" zorundadır.

Aşırı yaygın küçük üretim tabanı üzerinde devlet-tekelci kapitalizminin ekonomiye egemen olduğu, finans oligarşisinin devleti elinde tuttuğu, emperyalistleşme gereksiniminin karşılana madığı, üstelik yerli tekellerle içiçe geçmiş emperyalizmin her yoldan sömürdüğü ve askersel güdümü altında tuttuğu orta derecede gelişmiş bir ülke olan Türkiye, ekonomik bunalımların kısılcacından kurtulamaz. Türkiye'de kapitalizm çıkmazdadır, devrimle çözülebilir bir durum varlığı yapısaldır.

Türkiye bu yapıyla toplumsal-

siyasal bunalımlardan da kurtulamaz. Böyle bir ekonomik yapı sürekli olarak totaliter, faşizan, faşist rejimler üretmekte, kısa süreli yaşanan "demokratik" aralar ise burjuva anlamında bile sahte bir demokrasi olmaktan öteye gitmemektedir. Faşizm isteği de yapı-saldır.

Türkiye'de şöyle iki düzeyli almaşık olanca ağırlığıyla ortadadır. Kapitalizmin çerçevesi içinde düşünmek zorunda isek, bir yanda ekonominin istemleri, öte yanda üretimi ememeyen iç pazar ve emmeyen dış pazar. Ya emperyalistleşme ya çürüme. Kapitalizmin çerçevesi

inde düşünmek zorunda olmadığımız için, ya emperyalistleşme, ya sosyalizm. Sosyalizm, Türkiye'de üretim güçlerinin gelişmesinin önündeki engeli aşmak için gereklidir. Emperyalizm ve yerli finans-kapital bağımlılığından kurtulmadan Türkiye'de gerçek bir gelişme yolu açılmaz. Türkiye emperyalizminin zayıf halkası olmaktan kurtulamaz.

Türkiye'de orta yol geçicidir. Türkiye toplumunun önünde iki yol vardır. Ya halkın aşırı sömürsünü garanti altına alan faşizm, ya halkın devrimci enerjisini seferber ederek sorunlarını çözecek devrim.

3. Türkiye devriminin karakteri ve halkın birliği

3.1. Devrimci aşama: ileri demokratik halk devrimi

Kapitalist bir ülke olan Türkiye'nin önündeki toplumsal devrim aşaması sosyalizmdir.

Türkiye'de sosyalizmin maddi önkoşulları vardır. Bu önkoşullar en somut anlatımını devletin ekonomideki rolünde ve devlet-tekelci kapitalizmde bulur.

Devrimin temel sorunu iktidar sorunudur

Türkiye'de ana düşman yerli finans oligarşisi ve emperyalizmdir. Yıkılacak erk budur.

Her devrimin ilk ve temel sorunu iktidar sorunudur. Türkiye devriminin önündeki adım, halk sınıflarının savaşı birliği ile emperyalizmi ve yerli finans-kapitali erkten alaşağı edecek, iktidarın sınıf karakterini değiştirecek siyasal devrimdir.

Her toplumsal devrim içinde siyasal devrimi barındırır. Öte yanda, bazı siyasal devrimler, toplumsal devrime yolu açmak için yapılır. Bunlar toplumsal ruha sahip siyasal devrimlerdir. Bazı siyasal devrimler ise toplumsal devrime yol açmayan iktidar değişiklikleri olarak kalır.

Türkiye'de proletarya hegemonyası altında gerçekleşecek siyasal devrim, toplumsal ruha sahip bir siyasal devrim olacaktır. Öncülüğünü küçük-burjuva radikalizminin ele geçireceği bir siyasal devrimin ise böyle bir derinliği olmaz. Proletarya öne gelmedikçe sonunda geriye döner.

Türkiye'nin somut koşullarında par-

timizin ileri demokratik halk devrimi olarak adlandırdığı siyasal devrim anti-emperyalist, anti-tekelci, anti-faşist, anti-sömürgeci bir devrimdir. Burjuva demokratik devriminden farklı olarak, İDHD'nin nesnel mantığı toplumsal devrime yolu temizlemek, kesintisiz bir süreç içinde sosyalizme açılmaktır.

İşçi sınıfının toplumsal devrimdeki ilk adımı proletaryayı yönetici sınıf konumuna yükseltmektir. Bu da demokrasi savaşımını kazanmak demektir.

Siyasal devrim gerçek demokrasi sorunudur

Türkiye'de siyasal devrim sorunu, gerçek demokrasiyi yerleştirme sorunudur. Demokrasi savaşımı Türkiye'de anti-feodal çerçeveden çıkmıştır. Bu kavga artık ancak kapitalizmden sosyalizme geçiş olan bir üst çerçeve içinde verilebilir.

Türkiye'de işbirlikçi kapitalizm ve özellikle finans-kapitalizm demokrasiyi halkımız için ekonomik ve siyasal düzeyde hayal yapmıştır. Öte yanda, her alanda halkın demokratik özlemlerini ve gereksinimlerini arttırmıştır. Ekonomik, toplumsal ve siyasal yaşamın her alanında demokratikleşme, toplumsal gelişme için kesin bir zorunluluk olmuştur.

Kapitalizm, demokratik dönüşümlerle değil, ekonomik-toplumsal devrimle yıkılabilir. Ancak, demokrasi kavgasında eğitim görmemiş proletarya halkın liderliğini kazanamaz, demokrasiyi geliştiremez ve toplumsal devrimi gerçekleştiremez.

Siyasal devrimi gerçekleştirme kavgası iki temel nedenle gerçek demokrasiyi yerleştirme kavgasıdır.

Birincisi, siyasal devrimin başarılabileceği, ikincisi, devrimin ardından yeni

devletin kurulabilmesi halkın çoğunluğunun devrim sürecine ve devlet işlerine aktif katılımının kanıtı olacaktır, ki bu koşul olmadan iki amaca da ulaşılamaz.

Siyasal devrimin toplumsal devrime ilerleyebilmesi de demokrasiyi geliştirmeyle doğrudan bağlıdır. Kapitalizm, üretim araçları üzerinden özel mülkiyeti kaldırılmadan yıkılmaz. Üretim araçlarının demokratik yönetimi için tüm halkı örgütlemeyen, devlet yönetiminin demokratik örgütlenmesi içinde seferber etmeden bu alanda hedeflerimizle tam tutarlı sonuçlara ulaşılamaz.

Yine demokrasiyi giderek kendini yadsıyacağı sınıra dek geliştirmeden, komünizmin alt aşaması sosyalizmden komünizme ilerlenemez.

Bu nedenlerle, demokrasi kavgasını başarıyla vermeyen bir işçi sınıfı halkın öncülüğünü kazanıp İDHD'ni gerçekleştiremez; bu devrimi toplumsal devrime ilerletemez; sosyalizmi geliştirip toplumu devletin kuruyup gitmesi aşamasına ulaştıramaz.

Devrim iktidarının sınıf karakterini işçi sınıfının bilinci ve örgütlülüğü belirleyecektir

İDHD'nin ilk adımıda gerçekleştireceği dönüşümler programı, kapitalizmin teorik çerçevesini aşmayan ama pratik çerçevesini ve burjuva legalitesini aşan demokratik bir programdır.

İDHD programı, bu nedenle hâlâ sosyalizm değildir ama işçi sınıfı hegemonyasındaki bir iktidar altında artık kapitalizm de değil, sosyalizme doğru devrimdir. Türkiye'de işçi sınıfı hegemonyasında İDHD ile toplumsal devrim, tek bir devrimin iki aşamasıdır.

İDHD iktidarının sınıf karakterini

işçi sınıfının bilinci, halk yığınlarına öncülük yeteneği ve örgütlülük düzeyi belirleyecektir. Türkiye'nin bir geçiş kuşağı ülkesi olması, devriminin de çeşitli olasılıklar taşıması eğilimini arttırmaktadır.

Türkiye'de İDHD işçi sınıfının mutlak egemenliği altında başarıya ulaşabilir ve başından proletaryanın başkasıyla paylaşmadığı diktatörlüğü kurulabilir. Bunun koşulu, *devrim öncesinde*, devrimin hazırlığı döneminde komünist partisinin yönetimindeki işçi sınıfının, küçük burjuvazi ve demokratik katmanlarla sağlam bir bağlaşıklık kurabilmesi, uzlaşmacı-sallantılı unsurları soyutlayabilmesidir. Böyle bir iktidar toplumsal devrimin başlama noktası olur.

Proletarya yeterli bir güçle iktidarı ele alamazsa, toplumsal düzeydeki bağlaşıklıklar siyasal iktidar düzeyinde de yansır, kurulacak iktidar daha geri, daha ödüllü bir içerik demek olan işçi-emekçi diktatörlüğü olacaktır. Böyle bir iktidar, *geçici* bir iktidardır. Bu iktidar, proletarya hegemonyası altında ise, proletarya diktatörlüğünün bir çeşididir ve belki ikinci bir kavgayı, fakat ancak proletaryanın utkusuyla sonuçlanabilecek bir kavgayı içerecektir, toplumsal devrimin başlama noktası olacaktır.

Devrimden sonra kurulan iktidar işçi-emekçi diktatörlüğü ise ve hegemonyayı proletarya sağlayamamışsa, toplumsal ruha sahip bir siyasal devrimden kolayca sözedemeyiz. Bu ancak sonraki gelişmelerle, iktidardaki sınıf güçlerinin yeniden guruplaşması yolundan proleter hegemonyasının güçlenmesiyle, iktidarın proletarya diktatörlüğünün bir çeşidine dönüşmesiyle sağlanacaktır.

Küçük burjuva devrimci-demokrasisinin erke ortaksız el koyacağı bir devrim ise toplumsal ruha sahip olmaz. Ne yana gideceğini bilmez bir devrim olur. Ya sınıf güçlerinin yeniden guruplaşması yoluyla proletarya diktatörlüğünün bir çeşidine dönüşür, ya da kazanımlarını burjuvaziye teslim eder.

Türkiye devriminin açılımı proletarya hegemonyasına bağlanmıştır.

Gelişmenin anahtarı proletarya hegemonyasındadır

Proletaryanın yalnızca ideolojik değil, fiili hegemonyası altında gerçekleşen devrim, toplumsal ruhlu siyasal devrim olur, proletarya diktatörlüğü kurulur. Bir devriminin sosyalist devrim olması için, "saf" bir sosyalist devrim olması gerekmez. Saf bir devrim yoktur.

Doğal olarak proletarya iktidarı ülkenin somut durumunun belirlediği

bağlaşıklıklar içinde alır. Her devlet (diktatörlük) bir iktidar blokudur. Ancak, her devlet *tek* bir sınıfın diktatörlüğüdür. İki sınıfın birlikte iktidarı *geçici* bir durumdur.

Emperyalizm çağındaki burjuva demokratik devrimlerde amaçlanmış "işçiköylü devrimci demokratik diktatörlüğü" ile finans kapitale ve emperyalizme karşı verilen İDHD'de ortaya çıkabilecek "işçi-emekçi diktatörlüğü" (işçiküçük burjuva diktatörlüğü) böyle *geçici* iktidarlardır.

Bu *geçici* iktidarlarda da, eğer proletarya hegemonyası altındaysa, tarihsel açıdan yine proletarya diktatörlüğünün bir çeşididir.

Sosyalist devrim ileri kapitalist ülkelerde gerçekleştiğinde, işte o zaman tarihte ilk kez devletini (diktatörlüğünü) *doğrudan* kuran sınıf toplumda da çoğunlukta olacaktır.

Proletarya iktidarı alırken, bağlaşıkları ülkenin durumuna göre değişebileceği gibi, dünyanın durumuna göre de değişebilir. Sosyalizmin dünya ölçüsünde çok daha güçlü olduğu bir dönemde, işçi sınıfının bağlaşıklarının tabanı da genişleyecektir.

Çağımız kapitalizmden komünizme geçiş çağıdır ve bu geçiş çok değişik biçimler gösterecektir.

Dünyada saf bir devrim yoksa, emperyalizmle birlikte dünya bir bütün olarak sosyalizm için olgunlaşmışsa, Türkiye işçi sınıfı ülkenin yapısı ve dünya koşullarına göre belirlenen bağlaşıklıklar içinde iktidarı alıyorsa bu toplumsal ruhlu siyasal devrimdir, proleter devrimdir.

Türkiye'de tarihsel olarak kapitalizmin çözümlenmesi gereken sorunlar vardır ve bunlar proleter devriminin açılım kazanması, tüm halkın ayağa kalkması için kaldıraç olacaktır.

Orta derecede gelişmiş bir ülke olan Türkiye'de proletarya devrimi yalnızca işçi sınıfının ve yoksul kır-kent emekçilerinin değil, tüm *orta sınıfın* (küçük burjuvazinin) da çıkarlarını temsil edecektir.

3.2. İleri demokratik halk devriminde sınıfların konumu

Burjuvazi

Türkiye halkının ana düşmanı yerli finans kapital, emperyalizme organik olarak bağlıdır. Bu bağlılık, uluslararası kapitalist işbölümü ve ekonomik zorunluluklar çerçevesinde ortaya çıkan, ülke içinde işçi sınıfının, ülke dışında sosyalist sistemin güçlü varlığıyla iteklenen bir bağlılıktır.

Dahası, geneliyle Türkiye burjuvazisi uluslararası kapitalist işbölümü içinde emperyalizme bağımlıdır. Türkiye sermayesi (tekelci ve tekeldışı birlikte) emperyalist finans kapitalin genişletilmiş yeniden üretimi sürecinin parçasıdır. "Ekonomik bağımlılık" olarak tanımladığımız ilişkinin altında bu gerçek yatar.

Türkiye'nin emperyalist sermayenin yeniden üretimi sürecinde yer alması, uluslararası işbölümünde ve sermayenin, "emperyalist sermaye hegemonyasında uluslararası yoğunlaşma" sürecinde çok çeşitli bağımlılık bağlarını yanında getirmektedir. Bu gelişmenin sonucu, yerli burjuvazinin elinde toplanan artık-değerin bir bölümünün emperyalist sermayeye transferidir, ki bu yerli burjuvazi ile emperyalizm arasındaki *çelişkilerin ekonomik temelidir*.

Türkiye burjuvazisinin emperyalizme bağımlılığının mekanizması, burjuvazinin çeşitli guruplarını değişik biçimde etkilemektedir. Türkiye'de emperyalizme bağımlı kapitalizm derinleştikçe, hem kendi içinde, hem enternasyonal alanda işbölümü ve entegrasyon ilerledikçe, tekeldışı sermayenin iç çelişkileri de giderek iç ve dış tekelci sermayenin içindeki çelişkilerin bir izdüşümü olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu durum, Türkiye burjuvazisinin yapısına, iç çelişkilerine ve emperyalizmle ilişkilerine, burjuvazinin kendi içindeki güç hiyerarşisi ve bu hiyerarşiye tutarlı olarak emperyalizmle olan ilişkisi yanında üçüncü ve yeni bir boyut getirmektedir. Burjuvazinin iç çelişkilerinin giderek artan bölüğünün emperyalist çelişkilerin yansması olmasıyla bu çeşit çelişkiler, küçük-orta-büyük kapitalistleri ya da tekeldışı ve tekelci kapitalistleri *dikeş* olarak dilimlemektedir. Böylece, genel olarak burjuvazi iyice *heterojen* bir yapı kazanmaktadır.

* * *

Tekelci sermaye ile tekeldışı sermaye tekelci kapitalizmin egemen olduğu yapının parçalarıdır. İkisi arasında çelişkiler olduğu gibi, yarar ilişkisi de vardır. Aralarındaki çelişkiler tekeller egemen olduktan sonra, bu yarar ilişkileri içinde doğmaktadır.

Tekelci kapitalizm güçlendikçe, tekeldışı sermayenin tekelci sermayeye bağımlılığı artmakta, biçimsel sahipliği saklı tutarken, gerçekte tekelci sermayeye bağlı üretim birimleri durumunu almaktadır.

Tekeldışı sermayenin bu özelliği, onun bir bütün olarak tekelci sermayeye karşı direnişini olanaksızlaştırmış, *siyasal birliğini* kırmıştır.

Türkiye'de tekeldışı burjuvazi devrimci değildir, devrime karşıdır. Emek

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

4.PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

sermaye çelişkisinin uluslararası planda yansımaları olan emperyalizm-sosyalizm çelişkisinin derinleşmesi, kendisinin üretim aracı sahibi sömürgeci bir sınıfın parçası oluşu, Türkiye’de hızla gelişen kapitalizmin kendi mezar kazıcısını büyük bir güçle ortaya çıkarması, tekeldışı burjuvazinin devrime karşı oluşunu belirleyen en önemli olgulardır.

Türkiye’de tekeldışı burjuvazi *demokrat değildir*. Türkiye’de liberalizm ile demokrasi birbirinden ayrılmıştır. Tekeldışı burjuvazi liberalizmi temsil etmektedir. Onun liberalizmi, tekeller karşısında nefes alabilme isteğinden doğar ve hem ekonomik, hem siyasal alanda iyi örgütlenmiş bir kurullar sistemi (yasalar vb.) isteğinde somutlaşır.

Türkiye’de tekeldışı burjuva liberalizminin demokrasitlikten ayrılmış oluşunun *birinci* göstergesi, onun emperyalist siyasete olan gönüllülüğüdür. “Dış pazara açılma” çabası, Kuzey Kıbrıs’ın işgali, bu emperyalist siyasetin göstergeleridir.

İkinci gösterge, tekellere ve dolayısıyla faşizme karşı tutarlı bir savaş vermekten uzak oluşu ile belirlenir. Tekeldışı burjuvazi Türkiye’de kapitalizmin ulaştığı aşama nedeniyle, ülkenin önünde duran ana düşmana karşı tutarlı demokratik bir program öneremez.

Üçüncü gösterge, Kürt halkına karşı şövenist tutumdur. Ulusal sorunda şövenistlik demokrat olmaya en önemli engellerden biridir.

Türkiye’de tekeldışı burjuvazi *anti-emperyalist değildir*. Tekeldışı burjuvazi, emperyalizmin yurdumuzdaki ne ekonomik, ne askersel varlığına, NATO üyeliğine, ABD üslerine karşı değildir.

Türkiye’de tekeldışı burjuvazinin bu özelliklerini görmek, onu tekellilerle aynı torbaya koymak değildir. Tekeldışı burjuvaziyle emperyalizm ve tekeli burjuvazi arasında önemli çelişkiler vardır ve bunların toplumsal-siyasal yaşamda oynadıkları bir rol de vardır.

Tekeldışı burjuvazi heterojen bir guruptur. Kendi içinde de farklılaşmalar, çelişkiler vardır. Küçük-orta kapitalist ayrımı bunu bir yere dek anlatabilir. Küçük kapitalistin ekonomik durumu daha oynak, daha güçsüzdür, kendisi küçük burjuvaziye hem ekonomik konum hem kafa yapısı olarak oldukça yakındır.

Tekeldışı burjuvazinin alt kesimlerinin, ekonomik yönden en güçsüz kesimlerinin, emperyalizmle en az doğrudan bağlı kesimlerinin nesnel konumu öteki kesimlere göreli olarak daha ileridir.

Tekeldışı burjuvazinin giderek artan oranda tekeli sermayeye bağımlı

oluşu ve elde ettiği artık-değerin bir bölümünü iç ve dış tekelere kaptırışı, tekeldışı burjuvazinin sömürüldüğü anlamına gelmez. Tekeldışı burjuvazi sömürülen değil, *sömüren* bir kesimdir. Sömürü ilişkisi bir bütün olarak burjuvaziyle işçi sınıfı, kır ve kent küçük burjuvazisi arasındadır.

Küçük burjuvazi

Türkiye Avrupa’da küçük burjuvazinin toplumda en geniş yer tuttuğu ülkedir.

Kırsal alanlarda olduğu gibi kentlerde de yoğun bir yığın bulunmaktadır. Bürokrasi ve aydınların büyük çoğunluğu küçük burjuvazi kapsamı içinde yer almaktadır.

Finans kapital üstünde durduğu tabanı, yaygın küçük ve orta üretimi çıkarına uygun yönde biçimlendirmeye çalışmaktadır. Bir yanda geleneksel küçük burjuvazi hızla erimekte, proletarlaşmaktadır. Bu durum, bu kesimde şiddetli tepkiler doğurmaktadır. Öte yanda, bu eriyen geleneksel küçük burjuvazinin yerini yenisi ve finans kapital ağı içinde örgütlenmiş almaktadır. Örneğin, terziler, kunduracılar yok olurken, “yan sanayici” doğmaktadır.

Bu iki yönlü etki, küçük burjuvazi içinde çok karmaşık ve çelişkili süreçler yaratmaktadır. Ancak genelinde tekeli burjuvazinin bu sınıf üzerine etkisi çok ağır ve bunaltıcıdır.

Aydınların ve bürokrasinin bu sınıf içinde değerlendirilen kesimi küçük burjuvazinin en hareketli ve işçi sınıfına daha da yakın kesimidir.

Küçük burjuvazi ara sınıftır. Burjuva etkilemelere her zaman açıktır. Doğası gereği ideolojik saldırılardan, siyasal baskılardan etkilenir. Ancak tüm burjuva iktidarlar da bu sınıfın ekonomik-demokratik haklarına saldırmakta, hızla mülksüzleşmeye itmektedir. Tekeli burjuvazinin küçük burjuvaziye daha da yoksullaştırmaktan başka yolu olmaması, küçük burjuvazinin potansiyel gücünü belirlemektedir.

İşçi sınıfı

Tüm zenginliklerin gerçek yaratıcısı olan işçi sınıfı, Türkiye’de kapitalizmin gelişmesi oranında büyüyen, ayrıca üretimde tuttuğu yer nedeniyle toplumdaki ağırlığı sayısıyla ölçülemez denli büyük olan, kapitalizmin iki temel sınıfından biridir.

Türkiye’de işçi sınıfının “kendisi için sınıf” olmasına, fabrika aşamasından bu yana uzun zaman gerekmemiştir. 1960’ların başından bu yana ülke çapında sayısı artmış, güçlenmiş, güçlü örgütler kurmuş, üstün ve militan bir savaşıma

atılmıştır. 1970’lere geldiğimizde, Türkiye işçi sınıfı “kendisi için sınıftır”. Savaşımı siyasal nitelik almıştır. Savaşımı sınıf savaşımıdır.

Neden “ileri demokratik” ve neden “halk” devrimi?

Devrimimizi “ileri demokratik” yapan özellikler buraya dek söylenenlerden çıkmaktadır:

Demokratik devrim burjuva özlü devrimdir. “Burjuva demokratik devrimin içeriği, ülkenin toplumsal ilişkilerinin (sistemlerinin, kurumlarının) feodalizmden arınmasıdır.” İleri demokratik devrimin ise, kapitalizmin önündeki engelleri temizlemek gibi bir görevi yoktur. O, finans kapitale karşıdır.

Kapitalizm feodalizme kıyasla, tekeli kapitalizm serbest rekabetçi kapitalizme kıyasla ileridir. Finans oligarşisine karşı bir devrim, proletarya hegemonyasında sosyalizme doğru yürümezse, tekeldışı burjuvazinin ya da onunla doğrudan ya da dolaylı işbirliği içinde küçük burjuvazinin işine yarayan bir yola girerse, bu son çözümlemede gerici olur.

Demokratik devrim nesnel olarak orta burjuvazinin, özellikle kır burjuvazisinin de işine yarar. İleri demokratik devrimin böyle bir işlevi yoktur.

Bunlar ileri demokratik devrimin daha ileri içeriğini gösterir.

Devrimimizi gerçek bir “halk” devrimi yapan özellik de buraya dek söylenenlerden çıkmaktadır:

İDHD’nin canalcı hedefi, siyasal devrim aşamasında burjuva devlet aygıtının parçalanmasıdır. Kapitalizm koşullarında, burjuvazinin bürokratik-askersel aygıtının *parçalanması*, her gerçek halk devriminin *ilk koşuludur*.

3.3. İleri demokratik halk devriminde halkın birliği

Devrim güçlerinin birliği, Türkiye devrim hareketi için canalcı önemdedir. Türkiye devrim güçlerinin savaş birliğini kurma zorunluluğunu derinden kavramak ve olasılığını değerlendirmek, bu yolda çalışmak komünistlerin görevidir.

Savaşçı saflarda doğru birlik anlayışı yerleşmeden halkın birliği kurulamaz.

Tekeldışı burjuvazi

Türkiye’de tekeldışı burjuvazi *devrimci, demokrat, anti-emperyalist, anti-tekeli, gerçek anti-faşist bir güç değildir*. Sömürgeci bir sınıftır, halk sınıfları içinde yer almamaktadır, devrime karşı-

dır. Halk sınıflarının saldırısı şiddetlen-
dikçe, bu kesimin giderek daha büyük
bölümü, giderek daha aktif biçimde
karşı-devrim saflarına geçecektir.

Sınıf savaşı çözümleyici ana yaklaştı-
ğı zamanlarda, egemen sınıf içinde,
hatta baştan sona tüm eski toplum
içinde çözülme öylesine belirgin bir
durum alır ki, egemen sınıfın küçük bir
bölümü sınıfıyla bağlarını koparıp,
geleceği elinde tutan sınıfa katılır. Bu
tarihsel yargı Türkiye için de doğrudur.
Ülke devrim anına yaklaştıkça tekeldişi
burjuvazinin çoğunluğu ve etkin siyasal
güçleri karşı-devrim safında aktif yer
alırken, küçük bir kesim halk saflarına
geçecektir. Bu gerçek ne genel yargıyı
değiştirir, ne de komünistlerin siyasetle-
rini bu kesim üstüne kurmalarını
gerektirir.

Emperyalizme ve tekellere karşı
savaşımın belli noktalarında, günün
belirleyeceği biçimler ve derecelerde
tekeldişi burjuvaziyle *sınırlı ve geçici*
uzlaşmalar yapılabilir. Sosyalizme açıl-
an ileri demokratik halk devrimi
savaşımında ana düşmana karşı işçi
sınıfına küçük de olsa, geçici de olsa
yarar sağlayacak uzlaşmayı komünistler
reddetmezler. Ancak, böyle uzlaşmaların
"anti-tekel, anti-emperyalist" bağlaşıklık
içinde bir anlamı yoktur.

Komünistlerin tekeldişi burjuvaziye
karşı taktiğinin *birinci* ve temel yönü
onu halk sınıflarından *soyutlamak*,
ikinci yönü, onu ana düşman olan
tekeldişi burjuvazi ve emperyalizmden
tarafsızlaştırmaktır. Burjuvazinin için-
deki en ufak, en anlık çelişkilerden
bile yararlanmaya, tekeldişi burjuvazi-
nin ana düşmanla aynı safta durmasını
önlemeye çalışmaktadır.

Küçük burjuvazi

Küçük burjuvazi devrimimizin temel bir
sorunudur. İşçi sınıfı küçük burjuvaziyi
kendini yanına kazanmadan devrimi
gerçekleştiremez.

Türkiye'de kent ve kır küçük burju-
vazisi (Kürt halkının geniş bölümü
içinde olmak üzere), nesnel olarak halk
sınıflarının özgürce örgütlenebilecekleri
bir demokrasiden yanadır. Ulusların
kendini yazgısını belirleme hakkından
yanadır. Onun demokratlığı, ezilen
sömürülen emekçi olmasından kaynaklan-
ır.

Türkiye'de küçük burjuvazi, emper-
yalizme siyasetine, emperyalizmin
yurdumuzdaki varlığına ve tekellere,
faşizme nesnel olarak karşıdır ve prole-
taryanın öncülüğü altında devrimci bir
program uygulamaya yeteneklidir.

Türkiye devrimi için devrimci potan-
siyel taşıyan kır ve kent emekçisini, Kürt

halkını işçi sınıfının bayrağı altında
birleştireceğiz. Bunun için, geniş küçük
burjuva yığınlar üzerindeki burjuva
etkileri kırmak sonuç belirleyici önem
taşır.

Küçük burjuva demokrasininin siyasal
temsilcileriyle geçici ve sınırlı uzlaşma-
lar, ideolojik ve örgütsel bağımsızlığı
sakınan eylem birliği partimizin temel
tutumudur.

Yarı-proleterler

Türkiye'de yarı proleterler nüfusun
önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.
Bu kesim yalnız İDHD'de değil, toplum-
sal devrim sürecinde de proletaryanın en
yakın bağlaştığı, en güvenilir desteğidir.

Yarı-proleterleri işçi sınıfının bayrağı
altında toplamak devrimin vazgeçilmez
görevidir.

İşçi sınıfı

Tarım işçileri de içinde olmak üzere
Türkiye işçi sınıfı devrimin ideolojik,
örgütsel, fiili, askersel öncüsüdür. Ülke
koşulları buna olanak vermekte, bunu
gerektirmektedir.

Türkiye'de devrimci savaşa öncülük
etmiş, toplumsal gelişmeye damgasını
vurabileceğini kanıtlamış güçlü bir
işçi sınıfı vardır.

Finans oligarşisi, onun devleti, emper-
yalizme bir olmuş, tüm ülkeyi
sömürüyor. Buna karşı endüstri prole-
taryası *tüm sömürülenlerin* haklarını
savunma, onlara kurtuluş yollarını
gösterme ve kurtuluş için ortak savaşı
yönetme görevini taşıyor. Emperyaliz-
me ve işbirlikçi-tekelci burjuvaziye karşı
toplumsal gelişmenin bayrağını taşıyor.

Türkiye proletaryası yalnızca kendi
çıkarlarını savunarak, dört bir yanında
yürüyen haksızlığa, baskıya, sömürüye,
zulme seyirci kalarak tarihsel görevini
yerine getiremez. Öyle yaparsa kendi
hakklılığından, doğruluğundan yitirir.
Onun tarihsel gücü her çeşit baskının,
ezginin, sömürünün ardıcıl düşmanı
olmaktan gelmektedir. Toplumdaki tüm
sömürü ağının odağı olan finans kapita-
lin karşısına ancak o ağın tümüyle
düşmanı olarak çıkarsa güçlü olabilir.
İşçi sınıfının bu canalcı görevini kavra-
ması ve yerine getirmesi, devrim süre-
cinde proletarya hegemonyasını kurma-
sı anlamına gelir.

İşçi sınıfının hegemonyası ve birlik

Biz komünistler, işçi sınıfının gerçek
birliğinden, onun Marksizm-Leninizm
ve proletarya enternasyonalizmi teme-
linde çalışan partisinin güçlenmesini

anlıyoruz. İşçi sınıfının gerçek siyasal
birliği, onun kendi partisi olan komünist
partisinde, onun sınıf siyaseti çevresinde
oluşur diyoruz.

Proletarya açısından hegemonya ge-
reksinimini doğuran kendi dışında
başka ezilen sınıfların da varlığı ve ortak
düşmanın üstüne birlikte yürüme zorun-
luluğudur.

Proletarya hegemonyası, işçi sınıfının
iradesini öteki sınıf ve katmanlara
benimsetmesidir. Bu, yaşamda işçi sınıfı
partisi ve onun çevresini saran örgütler
aracılığıyla gerçekleşecektir.

TKP'yi, onun savaş yolunu olabildi-
ğince geniş yığınlara maletmek, işçi
sınıfı hegemonyasını sağlamanın en
önemli aracıdır.

İşçi sınıfının hegemonyayı sağlaması,
yığınların önüne geçebilmesi için, birlik-
te iş yaptığı ya da yapmadığı, varolan
güçlerin *utarsızlığını* yığınlara göstere-
bilmesi, kendisini *ayırabilmesi* gerekli-
dir.

Bağlaşıkların yetersizliğini yığınlara
göstererek onların gerçek sınıf kavgası-
na yönelmelerini sağlama, aynı zaman-
da devrimi ilerletme sorunudur.

Hegemonyanın ele geçiriliş biçimi,
uygulanış biçimi ve amaçları ortama
göre değişir. Ancak ne olursa olsun,
hegemonya çeşitli sınıf ve katmanlar
adına siyasette varolan örgütler arasın-
daki savaşım içinde ortaya çıkar.

Hegemonyayla birlik hiçbir zaman
çelışmez. Tam tersine, işçi sınıfının,
bağlaşıklık olabileceklerin başını çekebile-
cek güçte olması, başarılı bir birlik için
baş koşuldur. Hegemonyayı gerçekten
sağlayacak bir güç olmadan kalıcı
birlikler kurulamaz.

* * *

Sosyal demokrasi ve oportünizm, işçi
sınıfının ve halkın birliği önündeki en
önemli engellerdir.

Sosyal demokrasi emekçiler arasına
sızmaya çalışan burjuva ideolojisidir.
Reformlar yoluyla devrimci patlamaları
önlemeye çalışan, kapitalizmi yamaya-
rak sürdürmeye çalışan akımdır.

Burjuva liberalizmi, halk yığınlarını
ana düşmana, tekelci burjuvaziye bağla-
yan temel köprüdür. Bu uyuşuk etkiyi
kırmadan yığınları devrimci savaşıma
katabamayız.

İşçi sınıfını komünizme kazanmada
en önemli bir engel, komünizm ile sosyal
demokrasi arasındaki sınırı bulandıran
oportünizmdir. Bu nedenle burjuva
ideolojisine karşı savaş, oportünizme
karşı savaştan ayrılmaz.

Devrimci saflarda oportünizmi yenil-
giye uğratmak, oportünist günahların
bir anlamda cezası olan "solculuğa" da
indirilmesi en büyük darbe olacaktır.

Oportünizmle savaş yığın siyasetini bir yana atmak değil, onu gerçekçi bir

tabana oturtmak savaşıdır. İşçi sınıfının birliği, tüm halkın en geniş birliği için

oportünizmle savaş ertelenmez bir görevdir.

4. Tekellere karşı halkın savaşımı ve ileri demokratik halk devrimi programı

4.1. İşçi sınıfının ekonomik savaşımı

Türkiye işçi sınıfının ekonomik savaşımı siyasal nitelik alıyordur

Türkiye'de bir yandan devlet-tekellere bütünleşmesi, öte yandan finans kapitalin genel olarak "zor kullanma" eğilimi nedeniyle, ekonomik savaşımın nesnel olarak siyasal nitelik alışı süreci hızlanmıştır. Bu durum, işçi sınıfımızın, ekonomik-siyasal savaşım bütünlüğünü daha derinden kavramasında kolaylıklar getirmektedir.

Devlet-tekellere kapitalizmi altında Türkiye'de devlet, işçi işveren ilişkilerinde, ücret, toplu sözleşme, sosyal güvenlik, kıdem tazminatı gibi işçiyi doğrudan ilgilendiren her konuda taraftır. Çalışanların belli bir yaygınlıkta yükselttikleri her çeşit ekonomik-sendikal istem *doğrudan* devleti karşısına almaktadır. Bu, ekonomik savaşımın siyasal nitelik kazanmasıdır. Siyasal savaşım, sınıf savaşımı demektir.

İşçi sınıfımız sınırsız bir sömürü ve zorbalık altındadır. En temel ekonomik ve sendikal haklardan yoksundur. Sömürü oranı, ileri kapitalist ülkeler sömürü oranından çok daha yüksektir.

Kapitalizmin işçi sınıfının durumunda "göreceli kötüleşme" yasası Türkiye'de açıklıkla işlemektedir.

Kapitalizmin işçi sınıfının durumunda "mutlak kötüleşme" yasası da Türkiye'de işlemektedir.

Türkiye'de işçi ücretleriyle işgücü değeri arasında büyük bir uçurum vardır.

Resmi asgari ücret niteliksiz işgücü değerinden çok daha düşüktür, ve tüm ücretleri geri çekici etki yapmaktadır. Üstelik, resmi asgari ücretin uygulamaya girmediği geniş kesimler vardır. Bu bakımdan, hem genel uygulanması, hem niteliksiz işgücü değerine uygun düzeyde saptanması için asgari ücret bir savaşım odağıdır.

Ayrıca, ülkemizde daha ortalama ücretler niteliksiz işgücü değerine (olması gerekli asgari ücret düzeyine) yükseltilmiş değildir.

İşçi sınıfımızın iş koşulları da aldığı

ücretler denli kötüdür. Türkiye, dünyanın en çok iş kazası olan ülkeleri arasındadır.

Sigorta kapsamına giren işçilerin büyük bir bölümü sigortasız, kaçak çalışmaktadır. Onların durumları daha da kötüdür.

Bir de kaçak bile çalışmayan milyonlarca işsiz vardır. İşsizlik hem ücretlerin düşüklüğünde yansımakta, hem o düşük ücretlerin bile işçi sınıfımızın yaşam düzeyini, olduğundan daha yüksek göstermesini getirmektedir.

Ekonomik-sendikal haklar için savaşım, işçi sınıfımızın sağlığı, yaşamı, geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu haklar uğruna savaş sınıfın geri kesimlerini savaşa çekmek için de güçlü bir araçtır.

Komünistler sendikalara savaşım hedefi olarak kapitalizmin ve sınıf savaşımının ulaştığı gelişkinlik düzeyine uyarlı hedefler gösterirler. İstemlerini burjuvazinin kabul sınırları içinde tutmazlar.

Gerçekçi istem, ne burjuvazinin verebileceği kadarıyla, ne de işçi sınıfının o anda alabileceği kadarıyla sınırlı değildir. *Toplumsal gelişmenin* çıkarlarına uygun olarak saptanmış istemdir.

Gerçekçi istem doğrudan devrim savaşımına bağlanır, çünkü ekonomik ve toplumsal bunalım altında, kapitalizmin vermesi gereken istemleri de elde etmenin yolu devrimdir.

Komünistler, zorba erk yıkılmadan istemlerin kalıcı olarak elde edilemeyeceğini anlatırlar. Tüm ekonomik-sendikal ve demokratik istemleri günün ana görevine bağlarlar.

Sendika hareketinin görevleri - acil istemler

Ekonomik savaşımın öneminin giderek arttığı koşullarda devrimci sendika hareketinin önündeki temel görevler ve acil istemler şunlardır:

1. Sarı ve pembe sendikacılığın işçi sınıfının bilincinde uyandırdığı legalist, barışçı, sendikalist hayalleri yıkmak için; burjuva görüşlerin işçi sınıfı içinde zehir saçmasını önlemek için savaş; devrimci propaganda ve ajitasyon.

2. Gerçekçi istem anlayışını yaymak.

3. a) Ücret artışı isteminin *toplumsal*

gelişiminin çıkarlarına uygun olarak saptanmış asgari ücret dışında bir sınırı yoktur. Ücretlerin fiyat ve verimlilik artışlarının gerisinde kalmamasına dikkat edilecektir. Ancak ücret artışı istemlerini burada durdurmak, işçi sınıfının ekonomik ile siyasal savaşımı, sömürüyü azaltma ile sömürüyü kaldırma savaşı arasında duvar çekmek olur.

b) Niteliksiz işgücünün değeri (olması gerekli asgari ücret), tüm ücret istemlerinde ortak taban alınacaktır.

c) Bu ortak taban uygun aralıklarla fiyat artışlarına göre ayarlanacaktır.

d) Ortak tabana, nitelikli emeğin ve çocuk sayısının farkları eklenerek ücret istemleri saptanacaktır.

e) Ücret istemleri net saptanacaktır. f) Yıllık izin ve bayramlarda en azından almakta olduğu ücret verilecektir.

g) Yakacak, ikramiye gibi hakların ücretlere ek olarak elde edilmesi sağlanacaktır.

5. İşgününün sınırı sekiz saat, tehlikeli ya da sağlığa zararlı işlerde 6 saat olacaktır.

6. Hafta sonu tatili bütün 48 saat olacaktır.

7. Bugünkü biçimiyle fazla mesai kaldırılacak ve çifte ücret ve gönüllülük esasına oturtulacaktır.

8. Fabrikada çalışan tüm işçilerin ortak toplantısında seçilecek ve iş koşulları, işçi sağlığı, haksız işten çıkarmalar, işçiyeye küstah tutumlar, kadın-erkek işçiler arasında eşitsiz uygulamalar gibi konularla ilgilenecek, yönetime katılacak *fabrika komiteleri*, işvereni cezalandırma yetkisiyle donatılacaktır.

9. İşverenlerden kesilecek özel bir vergiyle derhal tarım ve balıkçılığı da kapsayacak genel işsizlik sigortası kurulacaktır.

10. İşverenin SSK'ya olan borçları derhal alınacaktır. Bunun yanı sıra işverenlerden kesilecek özel bir vergiyle parasız sağlık hizmetleri geliştirilecektir.

11. İşsizlik sigortası ve SSK, işçilerin yönetimine verilecektir.

12. Bugünkü biçimi içinde çocuk emeği yasaklanacaktır. Geçinebilmek için çocuğunu çalıştıran ailelere, işverenlerden kesilecek özel bir vergiyle oluşturulacak fonndan çocuk sigortası bağlanacaktır.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ**4.PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI**

caktır. Çocuk sigortasının yönetimini, her bölgede halkın seçeceği öğretmenler yapmalıdır.

13. Vergi kaçakçılığını ve vergi yükünün fiyatları yansıtılmasını önlemek için tüm büyük işyerlerinde, bankalarda, işçilerden ve ücretlilerden oluşan *hesap denetim komiteleri* kurulacaktır. Bu komiteler vergi kaçakçılığını ortaya çıkararak halka açıklayacaktır.

14. Bulunmayan maddelerin dağıtımını, kadın ve erkek işçilerden oluşacak *dağıtım komiteleri* yapacaktır. Dağıtım komiteleri aynı zamanda istifçiliği de ortaya çıkararak halka duyuracaktır.

15. Tüm emekçilere grevli, toplu sözleşmeli tam sendikalar hakları tanınacak, lokavt yasaklanacaktır.

16. Sendikalara, işçi komitelerine işletmelerin tüm çalışmalarını denetleme yetkisi verilecektir.

IDHD tüm bu acil istemleri ilk adımda gerçekleştirecektir.

Komünistlerin sendikalara karşı tutumu

Komünistler sendikaların örgütsel bağımsızlığını, siyasette partiye bağımlılığını savunurlar.

Komünistler sendika içi demokrasiyi, üyelerin sendikalarda söz ve karar sahibi olmasını, kendi örgütlerini denetlemelelerini isterler. Sendikalarda siyasal görüşlerini nedeniyle tasfiyeciliğe karşıdır.

Komünistler sendika ile parti arasındaki sınırların yok edilmesine, sendikaların partinin görevini üstlenmesine ya da partinin sendika görevlerini üstlenmesine karşıdır. Böyle tutumlar hem sendikaları, hem de partiyi güçten düşürür.

Sendikalar sınıf örgütleridir. Komünistler sendikaların er ya da geç kendi görüşlerini benimseyeceğini bilirler, geleceğin kendi düşüncelerine ait olduğuna inanırlar ve sendikaları bölmez, sürekli ve güvenli Marksist propaganda yürütürler.

Komünistler sendikal birliği gözetirler. İşçilerin büyük sendikalarda toplanmasından yanadırlar. Kapitalizm koşullarında sendikaların bölünmüşlüğü'nün bitmeyeceğini de bilirler.

Komünistler sendikal birlikten yanadırlar. Ancak sendika seçme özgürlüğünü kaldırarak gerçekleştirilmeye çalışılan zorla birleştirmelere karşıdır.

Partimiz, sendikalarda, yönetimde kimin olduğuna bakmadan aktif çalışma yürütür.

4.2. Gençlik

Gençlik halkımızın geleceğidir. Ülkemiz nüfusunun yarısından çoğu 20 yaşın

altındaki gençlerden oluşmaktadır. Tüm gençliğin oranı daha da yüksektir. Gençliğimizin büyük çoğunluğu halk sınıflarından gelmektedir.

Devrimci geleneklere sahip olan Türkiye gençliği, bu niteliğiyle devrim savaşımında önemli bir yere sahiptir.

* * *

İşçi sınıfının üstündeki ağır sömürü, sınıfın genç kesimleri üstünde daha da katmerlidir. Çocuk emeği sömürüsü yaygındır. Genç işçiler her türlü sendikal haktan yoksun, asgari ücret, sigorta, vb. uygulamaların dışında tutulmaktadır. Çıraklık adı altında, iş kazasına, işten çıkarmaya karşı yasal güvenceden yoksun, en düşük ücretle, en kötü koşullarda çalışmaktadırlar. Dayak, küfür, angarya olağandır. Çoğu küçük endüstri birimlerinde çalışan genç işçilerin bu durumu tekellerin işine gelmektedir. Zaten çoğu tekeller için üretim yapan bu küçük işletmelerde, ileride tekellerin fabrikalarında çalıştırılmak üzere "yetiştirilirler".

İşçi sınıfımızın genç bir sınıf oluşu nedeniyle nesilden nesile aktarılan sınıf geleneği derin değildir. İşçi gençliğin yoğun bulunduğu sanayi ve atölyeler dağınık, küçük çalışma birimleridir. Bu olumsuzluklara karşın, Türkiye'nin her yanında işçi gençlerin acil demokratik istemler uğruna savaşı yükseltmiş, sosyalizm fikirlerini benimsemiş olması, işçi gençliğin geleceğin güvencesi olduğunun kanıtıdır.

* * *

Emperyalizme, faşizme karşı eylemci bir geleneği olan yüksek öğrenim gençliğine, burjuva devletinin gericileşmesi oranında saldırılar artmaktadır. Baskıların en yoğun olduğu alanlardan biri öğrenci gençliktir.

Gençliğimizin örgütlenme hakkı, demokratik hakları yoktur. Üniversiteler özerk değildir. Eğitim programlarının giderek gericileştirilmesi iktidarların uygulamaları içindedir.

Gerici iktidarların öğrenci gençliğe karşı izlediği siyasetin amaçları şunlardır:

Gerici burjuva ideolojisini propaganda edecek seçme kadro yetiştirmek; teknik, yönetsel vb. bilgilerle donanmış siyasallaşmamış kadro yetiştirmek; öğretilen bilginin içeriğini ve pratikte kullanım alanını, emperyalistleşmekte olan finans kapitalin istemlerine uydurmak.

Burjuvazi bunların yanısıra yüksek öğrenim kurumlarını oluştururken, öğrencilerin toplu bir güce erişmesini önlemek; kampus uygulaması yoluyla öğrencilerle bölge halkı arasında doğabilecek etkileşimi önlemek; olası öğrenci

eylemlerini yerleşim merkezi uzağında daha kolay bastırmak; farklı bilgi düzeylerinde öğrenci yetiştiren üniversiteler oluşturarak, üretimin hiyerarşik yapısına uygun düşen diplomalar hiyerarşisi kurmak amaçlarını da gözetiyor.

Öğrenci gençliğin demokratik-akademik haklar savaşımı işçi sınıfımızın demokrasi savaşımına kopmaz biçimde bağlıdır. Gençlik hareketi ancak işçi sınıfının devrimci öncülüğü altında gerçekten önemli ve anlamlı bir güçtür. Gençliğin savaşımını işçi sınıfının savaşımına bağımlı kılmak, ancak komünist partisinin önderliğinde olanaklıdır.

* * *

1. Genç işçilere 8 saatlik işgünü, sigortalı-sendikali çalışma hakkı sağlanacaktır.

2. Genç işçilere eşit işe eşit ücret verilecektir.

3. Genç işçilere işyerinden ücretli izinle eğitim hakkı sağlanacaktır.

4. Eğitim, gerici içeriğinden arındırılarak toplumsal gelişmenin gerekleri yönünde yeniden örgütlenecektir. Gençliğin eğitimin planlanmasına katılımı sağlanacaktır.

5. Üniversitelere tam özerklik verilecek, öğrenci gençliğin öğrenim birimlerinin yönetimine katılımı sağlanacaktır.

6. Öğrenim birimlerinin çevre halkıyla yakın bağlar kurarak toplumsal kültürel yaşama aktif katkıda bulunmaları sağlanacaktır.

7. Eğitim ile endüstriyel üretim kaynaştırılacaktır.

8. Her düzeyde parasız eğitim sağlanacak, yaygın burs uygulamasına geçilecektir.

9. Tüm topluma ilk adımda orta öğrenim hedefi getirilecektir.

10. Gençliğin siyasal yaşama aktif katılımının önündeki tüm engeller kaldırılacaktır.

11. Gençliğin toplumsal gelişme yolunda her düzeydeki örgütlenmesi devletten tam bir destek görecektir.

12. Seçme seçilme yaşı 18'e indirilecektir.

13. Gençlik temsilcilerinin halk organlarında yer almaları sağlanacaktır.

IDHD tüm bu acil istemleri ilk adımda gerçekleştirecektir.

4.3. Kadın

Sınıfların belirilmesi, özel mülkiyetin ve devletin ortaya çıkmasıyla kadınların ezilmeleri alını yazısı olmuştur.

Türkiye'de kadın toplumun her alanında "ikinci sınıf" vatandaşdır. İşinde, evinde, okulunda, yasalar karşısında her zaman eşitsizlikle, haksızlıkla, ezgiyle karşı karşıyadır.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

4.PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

Burjuvazi kadın işçilere eşit işe eşit ücret ödenmesini, genel ücret düzeyini düşürmenin bir aracı olarak kullanmaktadır.

Kadınların üretim sürecine girmesi nesnel olumlu bir gelişmedir. Kapitalistlerle doğrudan karşı karşıya gelmekte, kurtuluşunun öteki sınıf kardeşleriyle birlikte savaşımdan geçtiğini yaşayarak görmektedir. Sendikalar içinde örgütlenmekte, karşısında patronla birlikte devleti görmektedir. Devletin kimin devleti olduğunu kavramaktadır. İşçi emekçi kadınlar hızlı bir uyanış içindedirler.

İşçi kadın tüm emekçi kadınların öncüsüdür. Kadın hareketinin birliği işçi-emekçi, Türk ve Kürt kadınlarının birliğinden geçer.

Kadınların katılmadığı bir devrim kazanılamaz.

Kadınların işçi-emekçi olmaktan öte kadın olmaktan kaynaklanan, sınıflı toplumlara özgü sorunları, istemleri vardır. Bu özgül istemler işçi sınıfının istemleriyle gelişmeyen, tersine, işçi sınıfının istemlerine boyut kazandıran istemlerdir.

* * *

İleri demokratik halk devrimi kadın sorununun çözümünde önemli bir adım olacaktır:

1. Kadınların yasalar karşısında tam eşitliği sağlanacak, kadınları aşağılayan boşanma uygulaması, meşru-gayri meşru çocuk ayrımı, zina yasası vb. kaldırılacak, medeni hukuk bu anlayış içinde yeniden yazılacaktır.

2. Ekonomik, kültürel, toplumsal, siyasal yaşamın her alanında kadın erkek eşitliği, fırsat eşitliği sağlanacak, eşit işe eşit ücret tanınacaktır.

3. Devletin ve işyerlerinin analığı ve çocukları gözetmesi sağlanacak, parasız çocuk yuvaları, çocuk bahçeleri ve sağlık istasyonları, çamaşırhane ve yemekhaneler açılacaktır.

4. Kadınlara hamilelik süresince ve doğum sonrasında ücretli izin verilecektir.

5. Kadınları aşağılayan her çeşit iş yasaklanacaktır.

6. Kadının siyasal yaşama aktif katılımının önündeki tüm engeller kaldırılacaktır.

7. Kadınların her düzeydeki örgütlenmesi devletten tam bir destek gerektirir.

* * *

Kadın sorununun temelini kurutulması, üretim araçları üstünde özel mülkiyetin kaldırılmasından geçmektedir. Sosyalizm büyük ölçekli toplumsal ekonomiye geçişi sağlayarak kadınları ev işlerinin esirliğinden kurtarıp, gerçek

ve tam kurtuluşlarının yolunu açacaktır.

Ancak, burjuva hakkın dar çevreni aşmadan, yani hak katkıya bağlı olmaktan çıkmadan kadın tam kurtulamaz. İşbölümünün ortadan kalktığı komünizme dek kadın tam kurtulmuş olmayacaktır. Öte yandan kadınlar tam özgürlüğe kavuşmadan, proletarya da tam özgürlük kazanamayacaktır.

Kadının gerçek kurtuluşu komünizmedir.

4.4. Küçük üreticilerin kooperatif hareketi

Kırda ve kentte küçük burjuvazi tarafından kurulan, küçük üreticinin savunma örgütü olarak anlayabileceğimiz kooperatifler vardır. Bu kooperatifler bir yanıyla tekeller karşısında daha iyi bir ekonomik konum kazanmaya yaramakta, bir yanıyla finans kapitalin egemen olduğu bir ekonomide tekellerin işine yaramaktadır. Nesnel olarak küçük üretimi tekellerin tabanı yapmaktadır.

Bunlar yanında bir de doğrudan devlet eliyle, finans kapitalin dolaylı yöntemleriyle ya da tekeldışı burjuvazi tarafından kurulan kooperatifler vardır. Böyle kooperatifler de küçük üreticinin haklarını savunan örgütler olarak gösterilmeye çalışılıyor. Gerçekte bu örgütlerin başını tutan tekeller ve devlet, küçük üreticileri kendilerine bağlayarak üretimdeki verimlilik artışının sonuçlarını kendilerine yontarak zenginliklerine zenginlik katıyorlar. Tekellerle çok sayıda küçük üreticinin ortaklaşa yatırım yaptıkları tarıma yönelik endüstri işletmeleri de aynı amaca hizmet ediyor.

Komünistler küçük üreticinin ekonomik örgütlenmelerinin ikili nesnel işlevinin bilincinde olarak buralarda yoğun devrimci ajitasyon-propaganda yürütürler. Küçük üreticilerin ancak işçi sınıfının öncülüğünde gerçekleştirecek anti-tekeli bir devrimle kurtulabileceklerini, somut deneylerle birleştirerek yorulmaz biçimde açıklarlar.

İDHD ile, nesnel olarak kapitalizme yarayan işlevinden soyunacak olan üretim ve tüketim kooperatiflerini devlet her yolla teşvik edecek, kooperatifsiz üretici kalmamasını sağlayacaktır. Bunların tekeller ve devlete olan borçlarını silecek, ağır vergi yükünü kaldıracaktır. Küçük üreticinin mallarının pazarlanması devlet tarafından güvence altına alınacaktır.

4.5. Ulusal sorun: Bir devlette iki ulus

Ulusal baskıların, ezilen ulusların varlığı, emek-sermaye çelişkisini bulandırır, gözlerden saklamasını kolaylaştırır, halklar

arasına düşmanlık sokar. Ulusal sorunun demokratik yoldan çözümü, uluslar arasındaki düşmanlıkları ortadan kaldıranın tek yoludur. Ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkına saygı, toplumun demokratikleşmesi için zorunludur.

Komünistler, her türlü ulusal eşitsizliğin, ulusal baskının, ayrıcalığın amansız düşmanıdır. Komünistler, ezen ulus şövenizmine karşı ezen ulus proletaryasının enternasyonalist eğitimini vazgeçilmez bir görev sayarlar. Her türlü ezilen ulus dar görüşlülüğüne de karşı çıkarlar.

Komünistler ulusal sorunda, yaşanan anda varılmayan sorunları yapay olarak zorlamaz, tarihsel gelişmenin önlerine koyduğu sorunları proletaryanın çıkarları doğrultusunda çözmek için savaşır- lar.

Türkiye'de ulusal sorun Kürt sorunudur

Bugün Türkiye'de ulusal sorun Kürt sorunudur. Türkiye devleti sınırları içinde Kürt ulusu ezilen bir ulustur. Türkiye Kürdistanı, Türklerin zor kullanılarak ülke sınırları içine kattıkları, zenginliklerini Kürt egemen sınıfla birlikte, giderek hızlanan biçimde sömürdükleri bir alandır, Türkiye Kürdistanı Türkiye'nin iç sömürgesidir. Kürt sorunu, Türkiye devriminde kilit bir sorundur.

* * *

Ulusal sorunda komünistlerin ilkesi, "ulusların yazgılarını kendilerinin belirlemesi" hakkıdır. Bu hakkın özü, ayrılma, ayrı devlet kurma hakkıdır. Türkiye Komünist Partisi, Kürt ulusunun ayrılma hakkını kayıtsız koşulsuz benimsemiş, bunu komünistler için bağlayıcı tutum olarak koymuştur.

Ulusların kendi yazgılarını özgürce çizme hakkını, ayrılma hakkını savunmak, ayrılmayı savunma anlamına gelmez. Ayrılma hakkının öteki yüzü birleşme özgürlüğüdür. Pratikte, ayrı devlet kurulmasını destekleme, sosyalist devrimin ve proletarya diktatörlüğünün çıkarları çerçevesi içinde belirlenir.

Komünistler genel olarak ulusların küçük ulusal devletlere parçalanmasını değil, onların kardeşçe, her türlü ulusal baskıdan kurtulmuş olarak gönüllü birliğinin sağlanmasını isterler.

Komünistler olarak, Kürt sorununda ayrılmayı değil birleşmeyi, özgür birleşmeyi istiyoruz. Tam da bu nedenle "ayrılma hakkı" nı koşulsuz savunuyoruz. Ayrılma özgürlüğünün olmadığı yerde, birleşme özgürlüğünden söz edilemeyeceğini biliyoruz.

Kürt komünistlerinin görevi, Kürt ulusunun öteki uluslarla birleşme özgür-

lüğünü ve tüm ülkelerin işçilerinin birliğini savunmak, ezilen ulus dar görüşlülüğüne ve ulusçuluğa karşı savaşmaktır. Bunlar, proletarya enternasyonalizminin yüklediği görevleridir.

* * *

Ayrıma hakkı da, birleşme özgürlüğü de, ancak tam demokratik bir ortamda yaşama geçebilir. Türkiye'de finans kapital erki yıkılmadan Kürt halkı kendi yazgısını özgürce çizemez.

Kürt ulusal-demokratik güçlerinin bağlaşıklığı kazanamayan işçi sınıfı Türkiye'de devrim yapamaz. Ortak düşmana karşı işçi sınıfının hegemonyasında savaşa katılmayan, ayrı savaşım veren Kürt hareketi özgürlüğe kavuşmaz. Düşman ortaktır. Tek seçenek, tek bir devrim hareketinde güçleri birleştirmektir.

Kürt sorununun çözümü, Türkiye'de ileri demokratik halk devriminin zaferrinden geçmektedir.

Ulusal sorunun kesin ve gerçek çözümü ise ancak sosyalizm koşullarında olanaklıdır.

Kıbrıs'ın işgaline ve sömürgeleştirilmesine karşı savaş

İşgalci-sömürgeci ülkenin komünist partisi olarak partimiz, Kıbrıs Rum ve Türk halklarının kendi yazgılarını belirleme haklarını savunur. İşçi sınıfımızın, "kendi" burjuvazisinin Kuzey Kıbrıs'ı işgaline, sömürgeleştirilmesine karşı enternasyonalist sesini yükseltmesinin, Türkiye'de devrimi başarıya götürebilmesi için zorunlu olduğuna inanır.

Partimiz, burjuva ulusçuluğunun köriklediği Rum düşmanlığına karşı, Kıbrıs Rum halkına enternasyonalist dayanışma gösterir. Kıbrıs Rumlarının tüm haklarını gerçekleştirme yolu büyük ölçüde Türkiye'de devrimden geçtiği için, Kıbrıs Rum işçi sınıfının devrimci dayanışmasını ister.

İşgalci-sömürgeci ülkenin işçi sınıfı olarak Türkiye işçi sınıfı, işgal altındaki Kuzey Kıbrıs işçi sınıfının ve halkın işgalcilere karşı savaşına somut destek vermelidir. Türkiye finans kapitaliyle doğrudan yüzyüze olan Kuzey Kıbrıs işçi sınıfıyla, halkıyla sıkı örgütsel bağlar, ilişkiler geliştirilmelidir. Düşmanın ortak olduğu duyurulmalı, ortak savaşta sıkı eşgüdüm sağlanmalıdır.

Ermeni ulusal azınlığının hakları için savaş

Türk şövenistlerinin Türkiye Ermenistanı'nda uyguladığı soykırım, tarihin

tanık olduğu en büyük barbarlıklardan biridir. Türk şövenist hükümetleri milyonla Ermeninin kanına girmiş, mallarını yağmalamıştır. Canını kurtabilenler ise, binlerce yıldır yaşadıkları toprakları terkederek dünyanın dört bir tarafına sürgüne zorlanmıştır.

Zor yoluyla İslamlaştırma ve Türkleştirme, Batı Ermenistan'daki Türk işgalinin değişmez temelidir. Ermeni kültürünün mirası olan kiliseler, okullar, tarihsel yapıtlar yerle bir edilmiştir. Tüm yer adları Türkleştirilmiştir. "Türkiye Ermenistanı" deyiimi bile şiddetle yasaktır. Finans-kapital, Ermenilerin en temel hakları olan kendi topraklarında yaşama hakkını reddetmekte, onları sürgün yaşatmaktadır.

Partimiz Ermeni soykırımını ve ardından gelen sürgünü açıkça lanetler. Ermeni diasporası son bulmalı, topraklarını terketmek zorunda kalan Ermenilere bu topraklara serbestçe geri dönme hakkı tanınmalı ve devlet dönmek isteyenlere her türlü yardımı yapmalıdır. Ermenilerin her çeşit demokratik hakları tanınmalıdır.

Ermeni ulusal azınlığının haklarını savunmak komünistlerin görevidir. Sosyalizme açılan ileri demokratik halk devrimi, Ermenilerin haklarını da yaşama geçirecektir.

4.6. Barışçı-bağımsız bir dış siyaset için

Barış savaşımı, yeni bir dünya savaşımı önlemek amacı taşıyan demokratik bir savaşımıdır. Emperyalizmin dünyayı yok edecek güçte nükleer silahlarla donanmasına ve saldırganlığına karşı bir savaşım olması nedeniyle anti-emperyalist bir savaşımıdır.

Emperyalizmin serüvenci siyasetinin önüne set çekmek ve dünya halklarının geleceğini korumak için yürütülen barış savaşımı enternasyonalist bir savaşımıdır.

Ülkemizde egemen tekelci burjuvaziye karşı savaş, emperyalizme karşı savaşla içiçedir. Devletin baskı araçları emperyalist sistemin bir bütün olarak çıkarlarını savunmakla yükümlüdür. Bu sistemi oluşturan bağlardan askersel bağa karşı savaş, aynı zamanda ülkemizde sistemi yoketmek için verilen ileri demokratik halk devrimi savaşına yığınları hazırlayan genel demokratik bir savaştır. Ülkemizin kasırgalı siyasal ortamında barış savaşımı ile devrim savaşımı arasındaki bağ, burjuva demokrasilerinde olduğundan daha çıplak, somuttur.

Yığınların barış istemini devrim hedefiyle bağlamak, kalıcı bir barışın ancak dünya devriminin utkusıyla sağlanabi-

leceğini göstermek komünistlerin görevidir.

* * *

Bir geçiş kuşağı ülkesi Türkiye'de yayılmacı eğilimlerin devlet siyasetlerine egemen olmaya başlaması, genel demokratik bir savaşım odağı olan barış savaşımının doğru yönlendirilmesinin önemini arttırmaktadır.

Komünist barış programı şöyledir:
1. Burjuvazinin, sosyal-şövenistlerin ve sosyal-pasifistlerin demagogilerini sergilemek.

2. İlhaklara karşı olmak, ulusların ayrıma hakkı dahil tüm hakların kabulü için çalışmak.

3. Gerçek demokratik ve kalıcı barış devrimlerde aramak.

Bu çağımızın barış programıdır. Bu program, değişik koşullarda değişik yöntemlerle, değişik savaş biçimleriyle savunulabilir, özü değişmez.

Devrimden sonra dış siyasetimizin yönelimi dünya devrimine gücümüz oranında aktif yardım etmek ve dünya barışı için savaşmak olacaktır. NATO ve benzeri, ülkemizi emperyalizme bağlayan her çeşit ilişki kopartılacak, barışçı ve bağımsız bir dış siyaset izlenecektir. Öte yanda, komünistler haklı savaşlara karşı değillerdir.

4.7. İleri demokratik bir anayasa

Demokrasi bir devlet biçimidir. Yurttaşların eşitliğinin resmen tanınmasını, herkesin devletin yapısını belirlemede ve devlet yönetiminde eşit haklı olduğunu anlatır. Öte yanda, her devlet gibi kişiler üzerinde örgütlü-sistemli zor kullanımı temsil eder.

Demokrasi gerçek olmaya, halkın iradesini süregen biçimde yansıtmaya yöneldikçe, kapitalist sistemin temelini dinamitlemeye başlar. Bu nedenle Türkiye'de de demokrasinin tek ve gerçek sahibi işçi sınıfıdır.

Demokrasi, kapitalizme karşı savaşım veren proletaryayı birleştirir ve onu burjuva devlet aygıtını kırarak yerine demokratik bir devlet aygıtını koymaya yetenekli kılar.

Demokrasinin bu düzeyi burjuva toplumunun sınırlarını aşmayı ve toplumun komünist yeniden örgütlenmesinin başlangıcını anlatır.

Proleter devletin ana özelliği yığınların aktif örgütlü gücüne dayanan yığın demokrasisidir. Gerçek demokrasi de budur.

Demokrasi sosyalizme özdeş değildir. Ancak gerçek demokrasi, sosyalizme açılacak bir devrimsiz elde edilemez. Burjuva toplumundaki üretimle siyaset

arasındaki ilişkinin kopukluğu ancak kapitalist yapının ortadan kaldırılmasıyla giderilir. Bu nedenle, devrim sorunu nasıl demokrasi sorunu ise, demokrasi sorunu da başta devrim sorunudur. Bu gerçekten demokratik bir anayasa, gerçekten demokratik bir devlet kavgasıdır.

Anayasa, devletin örgütleniş biçiminin belgesidir. Demokratik anayasanın hedeflerini halka benimsetmek, zorbalığı yıkmak ve devrimi yapmakla *doğrudan* bağlıdır.

Devlet aygıtının örgütlenişinde demokrasi

a) Yetkin merkezi otorite ve bunun yanında yerel organlara geniş özerklik yaratılacaktır. Bu özerkliği güvence altına alacak maddi kaynak, personel vb. sağlanacaktır.

b) Tüm devlet görevlileri (yönetim, yargı, eğitim) seçimle göreve gelecekler ve seçmenler bunları her an geri çağırma hakkına sahip olacaklardır.

c) En yüksek memurun aylığı nitelikli işçinin aylığını geçmeyecektir.

d) Mahkemelerde halk temsilcilerinin yer alması, yargılamada jüri sistemi getirilecektir.

e) Ordu dağıtılıp yeni halk ordusu kurulacaktır. Yeni halk ordusunun halktan soyutlanmaması, halkın dışında bir güç olmaması için önlem alınacaktır.

f) Herkesin silah taşıma hakkını yaşama geçirir biçimde halk milisi örgütlenmesi sağlanacaktır. Silah üretimi ve dağıtımını proletaryanın bilgisi ve denetimi altında olacaktır. Ordu cephaneliklerinin tümü işçi kolektiflerinin bekçiliğine devredilecek, fabrika ve işyerlerindeki işçi kolektifleri tahrip gücü yüksek modern silahlara sahip olacaklardır.

g) Resmi dil kavramı kaldırılacak ve herkese kendi dilinde konuşma, yayın ve eğitim hakkı sağlanacaktır.

h) Ülke bütününe ilgilendiren önemli kararlarda halk oyuna başvurulacaktır.

i) Devlet işleyişinde açıklık ilkesi güvence altına alınacaktır.

Siyasal sistemin örgütlenişinde demokrasi

a) *Çok partili sistemi kabul.* TKP ileri demokratik halk demokrasisinde ve sosyalizmde çeşitli sınıf ve katmanların varlığı ve hatta aynı sınıf içinde farklı yaşayışlar olabileceği nedeniyle çok partili sistemi kabul eder.

Çok partiliği kabul sınıf savaşımını daha açık, daha geniş bir biçime sokar. Yığınları daha fazla bu savaşa katar ve komünist partisini deforme etme yönün-

deki yabancı sınıf etkisini güçsüzleştirir.

Komünistler işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarını en tutarlı biçimde komünist partisinin savunduğunu bildikleri için başka partilerin varlığından çekinmezler. Ayrıca tek parti sistemi sosyalizmin zorunlu bir özelliği de değildir.

b) Çok partili sistemin doğal sonucu olarak:

1. Komünist partisinin programını kabul etme gereği olmadan parti kurabilme özgürlüğü getirilecek, devrim devletinin *demokratik düzenine karşı çıkmayan* tüm partilere serbest çalışma hakkı verilecektir.

2. Her partiye toplumda sağladığı destek oranında basında, televizyonda yer sağlanacaktır.

3. Farklı programları olan farklı partiler temelinde seçimlerde halkın iradesine tam saygı gösterilecektir.

c) Seçim sistemi, tek dereceli seçim, eşit genel oy hakkı (mahpuslar ve silah altındakiler dahil), parti sistemine dayalı nisbi temsil, gizli oylama açık sayım ve her an geri çağırma hakkı ilkelerini içerecektir.

d) Sivil toplumun gelişmesi için somut özendiriciler geliştirilecektir. Örneğin, derneklere devlet parasal yardım yapacak, toplantı yeri, yayın olanağı sağlayacaktır.

e) Demokrasi sürekli karar oluşturma demektir. Toplumda her konuda serbest tartışmaya olanak tanımak, azınlık görüşlerin çoğunluk haline gelebilmesinin olanaklarını yaratmak için, belli oranda destek bulmuş her görüş devlet basımevlerinde görüşlerini basma ve yayma hakkı tanınacaktır.

f) Toplumsal ve siyasal yaşamda *açıklık* ilkesi güvence altına alınacaktır.

g) Kişi ve konut dokunulmazlığı, özel yaşamın özelliği ve aile birimi güvence altına alınacaktır.

h) Siyasal suç kavramı kaldırılacaktır.

i) Ölüm cezası ve insan onuruyla bağdaşmayan tüm cezalar kaldırılacak, işkence yasaklanacaktır.

j) Düşünce, söz, topklanma özgürlükleri güvence altına alınacaktır.

k) Ülke içinde ve dışına gezi ve yerleşme özgürlüğü güvence altına alınacaktır.

l) Kişisel ve kurumsal dinsel inanç ve ibadet özgürlüğü güvence altına alınacaktır.

Partimiz, devletin dini kişisel bir sorun olarak belirlemesini ister. Dinin devlet açısından kişisel sorun olmasından devletin laik devlet olması anlaşılır.

Vatandaşlar arasında dinsel inançları nedeniyle ayırım yapılamaz. Resmi belgelerde vatandaşların dininden söz edilemez.

Uluslararası ilişkilerin düzenlenmesinde demokrasi

a) Halkın egemenliğini yokeden ya da sınırlayan tüm uluslararası antlaşmalar yırtılacak, bu nitelikteki örgütlenmelerden çıkarılacaktır.

b) Devrimden sonra işçi sınıfının ve halkın yararına imzalanacak anlaşmaların, girilecek örgütlenmelerin halkın oyuna sunulmasıyla bağlayıcılık kazanması ve belirli aralarla yeniden halk oyuna sunulması, dolayısıyla "gizli" anlaşmaların olmaması sağlanacaktır.

4.8. Genel ekonomik önlemler

1. Yerli ve yabancı bankalar devletleştirilecektir. Bankalar devletleştirilirken mevduat sahipleri tek kuruluş yitirmeyecektir.

2. Tüm yerli ve yabancı tekeller bir sıra içinde devletleştirilecektir.

3. Sigortacılık, toptan ticaret, dış ticaret, madenler ve maden çıkarma endüstrisi, enerji üretim endüstrisi devletleştirilecektir.

4. Tüm haberleşme ve ulaşım devletin elinde adım adım merkezileştirilecektir.

5. Tüm topraklar üzerinde özel mülkiyet kaldırılacak, büyük kapitalist çiftlikler devletçe işletilecek, geri kalan topraklar, tarım emekçisine ve tarım kolektiflerine gereksinimi oranında kullanım hakkıyla dağıtılacaktır.

6. İşyeri demokrasisi: Tüm işyerlerinde işçilerin ve işçi kolektiflerinin yönetimi ve denetimi katılması sağlanacaktır.

7. Sendikaların, ekonominin örgütlenmesi ve denetimindeki yetki ve sorumluluklarının giderek artması güvence altına alınacaktır.

8. Toplu sözleşme, grev ve genel grev hakları güvence altına alınacaktır.

9. Önceden belirlenen bir plan içinde devletin elindeki ekonomik işletme ve makineler arttırılacak ve işlenmeyen topraklar üretime açılacaktır.

10. Yükseldikçe artan oranda gelir vergisi. Dolaylı vergiler azaltılacaktır.

11. Miras hakkı sınırlandırılacak ve daha sonra kaldırılacaktır.

12. Sağlığı elverişsizler ve emekliler dışında herkes için çalışma zorunluluğu konacaktır.

13. Ticari gizlilik kaldırılacaktır.

14. Çek ve kredi kartıyla ödeme yaygınlaştırılacak, özellikle varlıkları için yasal zorunluluk durumuna getirilecektir.

15. Devrim devletinin demokratik düzenine başkaldıranların tüm mallarına elkonacaktır.

16. Küçük üreticiye en uygun koşullarda kredi olanakları hızlı ve yaygın biçimde sağlanacaktır.

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

4. PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

17 Önceden belirlenen bir plan içinde tarım ile yapım endüstrisi entegre edilecektir.

18. Zaman içinde nüfusun toplumsal gelişmenin istemlerine uyarlı olarak ülke içinde daha dengeli bir dağılımı sağlanacaktır.

19. Ekonomik durum hakkında kapsamlı, düzenli istatistiklerin yayınlanması sağlanacaktır.

4.9. Demokrasi savaşımının ve ileri demokratik halk devrimi programının mantığı

Komünist Partisi, demokratik savaşım devrim savaşımına *bağımlı* kılar. Demokratik hedefleri ana amaç olan devrim hedefini her an akılda tutarak öne sürer.

Siyasal demokrasinin *tüm* önemli istemlerinin kapitalizm altında kaderi uygulanmamak, ya da eksik uygulanmaktır. Komünistler bu gerçekten kalkarak demokratik istemleri kapitalist düzenin verebileceği düzey ile sınırlamak yerine bu gerçeği, demokrasi savaşımını devrim hedefine *bağımlı kılmanın* somut tabanı olarak görürler. Demokratik istemleri reformcu değil devrimci biçimde, *burjuva legalitesinin sınırlarını yıkıcı* biçimde öne sürerler. Böylece, yığınları hedefi burjuvaziye alaşağı edip mülksüzleştirmek olan savaşa gitgide daha

kararlı ve geniş olarak çekerler.

İDHD'nin sonucunda nasıl bir iktidar kurulursa kurulsun, ilk uygulanacak program yine İDHD'nin devrimci demokratik dönüşümleri olacaktır. Bu program ekonomik-toplumsal-siyasal açılardan ana düşmanın belini kırmada ilk adım, halk sınıflarının devrimci birliğini kurma ve korumada en geniş çerçeve ve sosyalizme ilerlemede dev bir sıçramadır. Siyasal devrim bir iktidar sorunudur, toplumsal devrim-sosyalizm ise uzun ve tedrici bir süreçtir.

Toplumsal devrimin uzun bir süreç olmasının nedeni, üretim araçları üzerinden özel mülkiyetin bir hamlede kaldırılmamasıdır. Bunu yapabilmek için, varolan üretici güçleri bir hamlede ortak mülkiyeti olanaklı kılan bir düzeye çıkarmak gerekir ki, bu zaman işidir. Proleter devrimi toplumu *yavaş* bir süreçle değiştirecek ve özel mülkiyeti, ortak mülkiyete olanak veren üretim güçleri geliştiği oranda ortadan kaldıracaktır.

Proletarya hegemonyasında gerçekleşecek İDHD *en başta* demokratik bir anayasayı, demokratik devleti ve böylelikle *dolaylı* yoldan proletaryanın siyasal egemenliğini getirecek, toplumu demokratikleştirecektir.

Demokrasi ise, üretim güçlerinin gelişme düzeyinin elverdiği ölçüde giderek genişleyen biçimde özel mülkiyeti kaldıran, emekçilerin yaşam ve çalışma araçlarını sağlama alan önlemleri uygu-

lamaya koymanın aracı olarak kullanılmazsa, işçi sınıfının bir işine yaramaz.

Doğal olarak programdaki önlemlerin tümü bir anda uygulanamaz. Ancak her zaman biri ötekine yolu açacaktır. Özel mülkiyete ilk saldırı ardından proleterya daha ileriye gitmek, tüm sermayeyi, tüm üretimi ve değişimi, tüm ulaşımı devletin elinde giderek daha fazla yoğunlaştırmak durumunda olacaktır. Bu önlemler adım adım, üretici güçlerin çoğalması oranında gerçekleştirilecektir.

Böylece, proletarya siyasal üstünlüğünü kullanarak sermayeyi burjuvaziden *derece derece* söküp alacak, tüm üretim araçlarını devletin elinde merkezileştirecek ve üretim güçlerini en hızlı biçimde geliştirecektir. Bu nedenle bu önlemler, ekonomik olarak yetersiz gibi görünen, fakat kavganın gelişimi içinde eski toplum düzenine yeni saldırılar gerektiren, üretim biçimini tümüyle devrimcileştirmede kaçınılmaz olacak önlemlerdir.

İDHD programının mantığı böyledir. Ancak sınıf savaşımının koşulları dayatırsa, işçi sınıfı başka türlü yapmaya, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti bir anda yok etmeye de hazır olacaktır. Bu, emekçi halk için daha zor koşullar, daha zorlu uğraş demektir ama halkın devrimci özverisiyle, kararlılığıyla böyle bir dar boğazı aşmayı sağlayacak üretim güçleri düzeyi Türkiye'de vardır. Oysa bu süreçte burjuvazi tez elden yok olur.

5. Sosyalist toplum ve sosyalist devlet

5.1. Sosyalizm: komünizme dönüşüm dönemi

Sosyalizm genel olarak, "işçi sınıfının iktidarı, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ve planlı ekonomi" diye tanımlanır.

"Sosyalizm" diye, tarihte bağımsız yer tutan bir toplumsal-ekonomik yapı, bir üretim biçimi yoktur. Sosyalizm, komünizmin alt aşamasıdır.

Sosyalizm, yaşanacak, bitirilecek ve bir sonraki aşamaya geçilecek bir aşama değildir. Kapitalizmden komünizme geçiş, proletarya diktatörlüğü altında, sürekli ilerleyen ve genişleyen bir dönüşümdür. *Sosyalizm, içinde kapitalist toplumun kalıntılarını taşıyan komünizmdir.*

"Herkes çalışması kadar"

Sosyalizm, meta üretiminin ortadan kalkışına gidiş süreci içinde, ama meta

üretimi üzerine oturmuş bir dönemdir. Ekonomik özendiriciler, ekonomik mühasabe, para, kredi, ticaret gibi unsurlar meta üretiminin unsurlarıdır.

Sosyalist toplumun üretim güçleri, "herkese gereksinimine göre" ilkesinin uygulanamayacağı bir düzeyi temsil eder. Emegün farklılaşmışlığı sürdürdüğünden toplumsal emek, doğrudan harcanan emek zamanı ile değil, ancak *toplumsal olarak zorunlu ortalama emek* ile ölçülebilir.

Bu nedenle, sosyalist toplumda *değer yasası* işler. Sosyalizmin belgisi, "herkese çalışması kadar"dır. Bu çalışma ancak değer yasası yoluyla ölçülebilir, yoksa sosyalizmde mallar arasındaki değişim oranı bulunamaz.

Meta ilişkilerinin varlığı, sömürü ilişkilerinin yeniden kurulması yönünde sistemin içindeki sürekli bir eğilimin varlığını anlatır. Bu eğilim aynı zamanda hâlâ yaşayan sınıf farklarının gelişmesi yönünde etki yapar. Öte yanda, sosya-

lizmde meta ilişkileri toplumsal mülkiyete dayalı özel bir durumdur, planlı ekonomi içinde işler ve kendiliğindenlik özelliği göstermez.

Değer yasası, toplumsal emek doğrudan harcanan *emek zamanı* ile ölçüldüğü zaman, komünizmde ortadan kalkacaktır. O zaman, üretim yalnızca toplumsal tüketim için üretilen bir emek ürünü olacak, alınıp satılan mal olmaktan çıkacaktır.

Sosyalizmde sınıflar ve sınıf savaşımı sürer

Sosyalizm döneminde kentle kır, kafa ile kol emeği arasındaki çelişkilerde kendisini dışı vuran *işbölümü* sürmekte, bu temel üzerinde sınıflar ve katmanlar, bölgesel ve ulusal farklılıklar yaşamaktadır.

Sosyalizmin sınıfları, üretim araçları karşısındaki konumlarıyla, emegün toplumsal örgütlenmesindeki rolleriyle ve

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

4. PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

gelir dağılımı biçimleriyle farklılık taşıdıkları için farklı sınıftır.

Sosyalizm, sınıfların varolduğu, dolayısıyla sınıf kavgasının sürdüğü bir dönemdir. Ancak bu, komünizme gidiş sürecinde kişilikleri değişmekte olan sınıfların kendine özgü kavgasıdır.

Sosyalizm döneminde yaşayan bu kendine özgü sınıf kavgasında uluslararası ve ülke içi güçler dengesine ve izlenen sınıf siyasetine göre, kapitalizme geri dönmek, yerinde saymak ve komünizme yürümek olasılıkları vardır. Komünizmin ilk aşaması sosyalizmden komünizme yürüyüş kendiliğinden bir gelişme olmayıp, izlenen siyasal çizgiye ve geliştirilen aktif yığın demokrasisine doğrudan bağlıdır.

Sosyalizm, farklı çıkarlar temelindeki sınıflar arası çelişkilerin gelişmeyi hızlandıracak biçimde çözümlenebilmesinin nesnel temelini yaratmıştır. Ancak, bu çelişkilerin zamanında görülüp doğru bir siyasetle çözülmesi gerekir.

Sınıf farkları ancak üretim güçlerinde muazzam bir gelişmeyle komünizmde kalkar.

Sosyalizmde devlet kapitalist toplumun kalıntısıdır

Devlet, komünizmin ilk aşamasında kapitalizmin kalıntısıdır.

İlk aşamasında komünizm tam bir ekonomik olgunluğa erişmiş, kapitalizmin geleneklerinden ve kalıntılarında tamamen kurtulmuş değildir. Bundan dolayı, komünizm, ilk aşamada, "burjuva hukukunun dar çevrenini" korur.

"Hak" kavramı (insanların neyi yapmaya, neyi istemeye ve neyi elde etmeye hakları olduğu anlayışı) sosyalizmde ekonomik gelişmenin yetersiz düzeyi nedeniyle sürer. Herkesin ancak topluma verdiği kadar almaya hakkı vardır. Hak, katkıya bağlanmıştır. Bu kısıtlamanın aşılması emek üretkenliğinin yükselmesine bağlıdır. Hak ve hukuk sosyalizmde işçinin üretim araçlarıyla ve emeğin sonuçlarıyla ilişkisini düzenlemektedir.

Malların dağıtımına ilişkin hukuk, kaçınılmaz olarak devletin varlığını öngörür. Hukukun kurallarını uygulatacak bir aygıt olmaksızın, hukuk hiçbir şey değildir.

Komünizmin ilk aşamasında kapitalist toplumun kalıntıları bir de devletin temsil ettiği kafa-kol emeği ayrımlarıyla belirlenir. Aydınlar, siyasal kadrolar, yöneticiler komünizme dek kalkmaz. Bu kesimin işçi sınıfıyla ilişkilerinin doğrudan ekonomik-siyasal biçimlenmeyle "kaldırılır" cinsten değildir.

Üretim araçları üzerindeki devlet mülkiyeti de sosyalizmde kapitalizmle

komünizmin unsurlarının birlikte varolduğunu anlatır. Devlet mülkiyeti, proletarya diktatörlüğü aşamasının belirleyici, en tutarlı, en hızlı gelişmeyi, komünizme en hızlı dönüşümü sağlayan mülkiyet biçimidir. Ancak kendisi komünizm değil, kapitalizmin bir unsurudur. Komünizmin "mülkiyet" biçimi (o aşamada bu kavram da anlamsızlaşacaktır) devlet mülkiyeti değil, tüm bireylerinin üretken emek içine girdiği, toplu üreticilerin ortak mülkiyetidir.

Proletarya diktatörlüğü altında devlet mülkiyeti, tüm halka hizmet etmesi nedeniyle, ama o ölçüde kapitalist olmaktan çıkmıştır. Devlet mülkiyetinin kapitalist karakterini tamamıyla yitirmesi ancak işbölümünün ortadan kalkması, yani tüm insanların üretken emek içine girmesiyle, komünizme geçişle, devletin ortadan kalkmasıyla tamamlanacaktır. O zaman, bu anlamda "mülkiyet" de yok olacaktır.

Sosyalist devlet proletarya diktatörlüğüdür

Proletarya diktatörlüğü, iktidarı ele alınsın belirli bir yolunun dayattığı bir sorun değil, devlet olmaktan gelen bir gerçekliktir.

Devletin baskı rolü, kapitalist sınıfın varlığıyla değil sınıfların varlığıyla bağlıdır. Sosyalizm proletarya diktatörlüğüdür.

Bireyler arası ilişkilerin toplumsal işbölümü yoluyla maddeleşmiş ilişkiler durumunu alması ve bunların düzenleme, baskı gerektirmesi ancak bireylerin yeniden maddesel güçleri ve ilişkileri kendi egemenlikleri altına almaları ve işbölümünü ortadan kaldırmalarıyla ortadan kalkacaktır.

Toplumsal işbölümü, sınıflar sürdüğü, çalışma yaşamının başta gelen zevki durumuna gelmedikçe, devlete (baskı rolüne) gereksinme vardır. Hukuk, iş yasaları, mahkemeler, çalışma disiplini vb., hep bu zorlamanın göstergeleridir. "Herkes çalışması kadar" demek, çalışma zorunluluğu, zora dayalı emek demektir. Hak kavramının sürmesi bu zoru anlatır.

Devleti yalnızca düşman sınıflara karşı baskı olarak ele almak özünde ve son çözümlenmede doğrudur. Devlet, topluma, toplumun tüm bireylerine karşı bir soyutlamadır. Kendine egemen olan sınıfın bireylerine karşı da zorlamayı temsil eder.

Proletarya diktatörlüğü işçi sınıfının kendi devletini kurmasından komünizmin üst aşamasına dek uzanan süreyi kapsar. Bu sürede kendi içinde değişimlere uğrar, ülke içi ve dışında sınıf savaşının gelişmesine bağlı olarak işlevi değişir. Bu

değişimler, devletin kuruyup gitme sürecidir. Bu süreç, dünya ölçüsünde emperyalizmin çökmesiyle yeni aşamalara büyüyecektir.

Dünya proletarya diktatörlüğü, sosyalizmin her alanda emperyalizme üstün geldiği, geri dönüşsüz egemenlik anıdır. Tam da bu nedenle, bu aşamadan önce hiçbir ülkede devlet ortadan kalkmaz.

Devletin kuruyup gitmesi de, sınıfların ortadan kalkması gibi üretim güçlerinin dünya çapında gelişmesi temelinde gerçekleşecektir. Dolayısıyla komünizm ancak dünya çapında gerçekleşebilir.

Tek ülkede komünizm olamaz.

5.2. Sosyalist demokrasi

Proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet biçimi aktif yığın demokrasisidir

Aynı özlü devlet çok farklı biçimlerde örgütlenebileceği için, teorik düzeyde bir sorun yaratmayan sosyalizm ve demokrasi ilişkisi, pratik düzeyde çeşitli sorunlar yaratmaktadır.

Proletarya devleti çoğunluğun devletidir, dolayısıyla özünde en demokratik devlettir, ama biçiminde demokrasi de, çıplak diktatörlük de olabilir.

Proletarya diktatörlüğü özünde çoğunluğun çıkarlarını temsil eder. Demokrasi de çoğunluğun yönetimidir. Yaşanan ortama, partinin ilyeieceği hattın yanlışlıklarına vb. bağlı olarak öze biçim arası derece derece açılabilir. Öz ile biçim olarak demokrasinin uygulanması arasında bir açıklığın ortaya çıkması, devletin proletaryanın girişimi dışına çıkması demektir. Uzmanlık dalı olmaya devam eden devlet işleyişinin proletaryanın yeterince ağırlığını koymadığı bir biçimde yürütmesi demektir. Çoğunluğun devlet işlerine aktif katılımı olmadığı zaman devlet çoğunluğun ellerinden yukarıya doğru süzülür, ki bu bürokratik deformasyondur.

Sosyalizmde demokrasi, çoğunluğun yönetimi, en başta, emekçiye çeşitli oyunlarla yönetimden uzak tutan ve onu ezmede araç olan burjuva devletini dağıtıp yerine proletarya devletini kurarak sağlanacaktır. Çoğunluğun devletini kurmak başlıbaşına dünyanın en demokratik kazanımıdır.

Ancak bununla bitmez. Amaç çoğunluk adına bir gurubun (bürokrasi) değil, çoğunluğun kendi yönetimi olduğu için, devlet bürokrasisine savaş açılacaktır. Yalnız eskisini yok etmek için değil, yenisinin de halka karşı dönmesini engellemek için önlemler alınacaktır.

Bunlar yanında, insanlık tarihinin kazanımları olan tüm demokratik haklar

ve özgürlükler, hiçbir burjuva devletinin veremeyeceği ölçüde emekçi halka sağlanacaktır. Böylece çoğunluğun yönetimi olan demokrasi, her alanda *azınlık görüşlerin de çoğunluk hale gelebilmesi-nin* olanaklarını içinde taşıyacaktır.

Demokrasi yalnızca oy verme vb. gibi anlaşılabilir. *Demokrasi sürekli bir fikir oluşturma ve karar verme sürecidir.* Böyle olduğu için her alanda, her düzeyde *geniş tartışma olanağı ister.* Tartışma ortamını yaratmamış, farklı görüşlerin ortaya getirileceği platformları olmayan, açık tartışmayı kurumlaştırmamış bir demokrasi en iyi biçimiyle rıza demokrasisi olur. Oysa sosyalizmin gereği aktif yığın demokrasisidir.

Tutarlı bir demokrasi (çoğunluğun yönetimi), ezilen çoğunluğun erki olan proletarya diktatörlüğünü gerektirir. Aynı biçimde, ezilen çoğunluğun devleti olan proletarya diktatörlüğü, çoğunluğun yönetimi demek olan demokrasiyi gerektirir. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet biçimi *aktif yığınsal demokrasisidir.*

Sosyalizmde demokrasi komünizme ilerleyebilmenin zorunlu koşuludur

a) Sosyalizm sınıflı ve sınıf çatışmalı bir toplumdur. Demokrasi ise sınıf savaşımının daha özgür, daha açık, daha geniş örgütlenmesi demektir. Sosyalizmde var olan çeşitli sınıf ve katmanların özel çıkarları ancak sosyalist demokrasi yoluyla sağlanabilir.

Sosyalist toplumda da, aynen kapitalizmde olduğu gibi, sınıfların ve katmanların çıkarları en yoğunlaşmış biçimi ile siyaset alanında belirir. Sosyalist devlet, toplumda var olan çeşitli sınıf ve katmanların özel çıkarlarını siyaset alanında dikkate almak zorundadır. Bu ancak merkezi işleyişle, her düzeyde (örgütsel, bölgesel ya da toplumsal) *yığın girişimini* düzgün birleştirebilmekten geçer.

b) Devlet mülkiyeti sosyalizmde tüm halkın mülkiyetini *temsil eder*, kendisi değildir. Bu nedenle işgücü ve üretim araçları arasında ayrılığı tam anlamıyla ortadan kaldırmaz. İşçi üretim araçlarının mülkiyetini kendi adına kullanması için devlete verir.

Sosyalizmde toplumun ve üretimin örgütlenmesi ve yönetimi hâlâ uzmanlık işidir. Üreten-yöneten ayrımı giderek azalsa da sürmektedir.

Devletin sınıf egemenliği sorunu, devletin işletilmesi sorunundan farklıdır. Komünizme devrimci dönüşüm aşamasının önemli bir çelişkisi budur. İşçi sınıfı egemen sınıftır ama devleti işletmeye hazır değildir. Onun adına bu işi

yapması gereken bir kesimi (bürokrasi) kabul etmek zorundadır. Bunları ne derece denetleyebildiği sorusunun yanıtı onun komünizme ne denli ilerleyeceğini belirleyecektir. Ne derece denetleyebildiği de demokrasinin ne denli uygulandığıyla, işçi sınıfı-devlet bütünleşmesinin ne denli derinleştiğiyle eş anlamlıdır.

Zaten toplumun üzerinde bir kurum olan devlet bürokratikleşirse, işçi sınıfından uzaklaşırsa işgücü ile üretim araçlarının bütünleşmesi o ölçüde *biçimselleşir.*

c) Sosyalizmde bu bütünleşmenin nesnel temeli vardır. Üretim araçlarının proletarya diktatörlüğü mülkiyetine girmesi, tarihte ilk kez yığınlarla devlet arasındaki uçurumu kapatma olanağı sağlamıştır. Emek alanında, ekonomide gelişme de, siyaset alanında gelişme de artık birbirlerine doğrudan bağlanmıştır. Daha da öte, devletin yok olup gitmesi siyasal sorunuyla, işbölümünün kaldırılması ekonomik sorununu birbirine bağlamıştır. Dolayısıyla ekonomi de, devlet de, ilerleyebilmek için halkın aktif katılımına bakmaktadır.

Komünizmin ilk aşamasında demokrasinin tam anlamıyla, giderek genişleyen biçimde uygulanması, halkın demokratik pratiğinin genişlemesi, toplumun bu aşamadan ileriye, komünizmin üst aşamasına, sınıfsız ve devletsiz topluma yürüebilmesinin *zorunlu* koşuludur.

5.3. Türkiye'de sosyalizm kuruculuğu ve sosyalist demokrasi

Her uygulama gibi sosyalist Türkiye'de sosyalizmin evrensel özelliklerini ve toplumumuzun kendi gelişiminden kaynaklanan *geçici* özelliklerini birlikte barındırır.

Sosyalizm kapitalizmin geliştirdiği taban üstünde, kurulur, ondan ileri bir aşamadır. Türkiye'de sosyalizmin kurulabilmesi için gerekli minimum taban fazlasıyla vardır. Ancak gelişmiş-yaygın üretim güçlerine dayalı gerçek sosyalizmi kurmak uzun bir tarihsel süreç olacaktır. Önce kapitalizmin yetersiz hazırladığı tabanı son hızla döşemek gerekecektir. Türkiye'de sosyalizm kuruculuğu devrimi yapmaktan daha zor olacaktır.

Türkiye'de özel mülkiyetin ortadan kaldırılması, toplumsal mülkiyetin kurulması, üretim ilişkilerini toplumda varolan üretim güçlerinin ancak bir *bölümüyle* uyumlu duruma getirecektir. O bölüm kapitalist makinalı üretimin var olduğu alandır. Bu nedenle ve

özellikle üretim güçlerinin en hızlı biçimde geliştirilmesine zaman tanımak için çeşitli kapitalist mülkiyet biçimlerinden geçici olarak yararlanılacaktır. Buna bağlı olarak, tekeller dışında kalan özel işletmeler uzun bir sürede ve tedricen devletleştirilecek, kolektifleştirme hareketi özellikle yavaş ve gönüllü yürütülecektir. Kapitalist ülkelerden, egemenlik haklarımıza karşı oluşturmaya kredi kullanılacaktır.

Türkiye toplumu hiçbir biçimde kendi içine kapatılmayacak, halkımızın tüm dünya ile doğrudan tanışması her yoldan teşvik edilecektir.

Türkiye'de sosyalizm zaman içinde üretim güçlerinin gelişmesine, üretim biçiminin olgunlaşmasına, kültürel düzeyin yükselmesine paralel olarak partinin bilinçli-aktif çabasıyla her geçen gün gelişecektir.

Tarih, yığınların enerjisine dayanan sosyalizmin ülkeyi kapitalizmden çok daha hızlı geliştirdiğini göstermiştir. En başta Sovyetler Birliği'nin deneyimi bunun canlı örneğidir. Proletarya diktatörlüğü altında üretim güçleri, iç savaş, işgal ve II. Dünya Savaşı'nın yıkıcı etkilerine karşı olağanüstü bir hızla ilerlemiştir. Sosyalizm tarihin pratik sınavını başarıyla vermiş, insanlığı gerçek özgürlüğe ve kurtuluşa kavuşturacak bir düzen olduğunu kanıtlamıştır.

* * *

Proletarya diktatörlüğü, hem çoğunluğun çıkarlarını temsil ettiği için, hem tüm kapsamıyla demokrasiyi *varsaydığı* için en demokratik burjuva devletinden bin kat daha demokratiktir.

Türkiye'de ülkenin geri ve küçük burjuva karakterinden dolayı, proletarya diktatörlüğünün bazı özellikleri kaçınılmaz olarak gelişmiş ülkelerde olacağından farklı olacaktır.

Türkiye'de sosyalist demokrasi açısından kısa ve orta dönem farkları yanında *uzun dönem farklarını* da dikkate almak gerekir. Uzun dönem farkları, ancak kuşaklar boyu çalışma içinde kapatılabilecek farklardır. Bunlar az gelişmişlik-gelişmişlik farklarıdır.

Türkiye toplumunda demokratik yan çeşitli tarihsel-kültürel-ekonomik-toplumsal-uluslararası nedenlerle geride kalmıştır. Bu geri kalışın önemli bir göstergesi olarak *sivil (civic) toplum* çok cılızdır. Sivil toplum örgütlenmelerinin, devlet işleyişinde ve toplumsal yaşamın *her alanında* giderek daha fazla yer tutması gerekir. Sosyalist demokrasi ancak böyle sağlanır, geliştirilir, haklar yığınların aktif katılımı-denetimiyle *yaşama* geçebilir.

Sivil toplum, ekonomik gelişme ve

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ**4.PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI**

kültürel gelişme; üçü birlikte Türkiye'de proleter demokrasisini sosyalizme yakışan bir düzeye ulaştıracaktır.

Partinin, Türkiye toplumunun demokratik gelişmesinin bilinçle önünde yürütmesi gerekir, çünkü demokrasi sosyalizmin demokrasinin kendini yadsıyacağı sınıra dek genişletilmesi komünizme geçişin vazgeçilmez koşuludur.

Komünizm ülke çapında büyük ölçekli üretimin *olabilen en yüksek merkeziliğini* gerektirir ve varsayar. Ancak, sosyalist ekonominin gelişmesine paralel olarak merkezi otoritenin etkinliği, merkezileşme arttıkça, tabanın etkinliği, demokrasi de artmak zorundadır. *Tabanda yaratıcı eylem, yeni kamu yaşamının temel unsurudur. Canlı, yaratıcı*

sosyalizm, Türkiye halkının kendi ürünü olacaktır.

Proletarya diktatörlüğünün en uygun devlet biçimi olan aktif yığın demokrasisi programımızın Türkiye'de ilk anda ne derece uygulanabileceği, devrim sırası ve sonrası koşullara bağlıdır. Ancak ulaşmak istediğimiz budur. Tüm engelleri aşarak kuracağımız budur.

6. Komünist partisi**TKP enternasyonalisttir**

TKP, tüm uluslardan işçilerin sömürüyü yoketme ve sınıfsız toplumu yaratma kavgasında *ideoloji ve siyaset* birliği demek olan enternasyonalizme sınıksız bağlıdır.

Proletarya enternasyonalizmi bir ülkedeki proleter savaşımının çıkarlarının, dünya ölçüsündeki aynı savaşımın çıkarlarına bağlı kılınmasını zorunlu tutar.

İşçi sınıfı çıkar ve amaçlarının enternasyonal birliği anlayışı ulusal sınırlar içindeki hareketten kendiliğinden doğmaz. Bu nedenle, TKP işçi sınıfına proleter enternasyonalizmi fikirlerini aşılacak, ulusculukla uzlaşmaz savaşmak görevini inatla yürütür. Dünya işçi ve komünist hareketinin Marksçı-Leninici temeldeki birliğine zarar veren akımlarla savaşmayı görev bilir. Ulusculuk ve oportünizm ve revizyonizmin derin bağının bilincindedir.

TKP, dünya proletaryasının, dünya ölçüsünde global bir stratejiye ve örgütlenmeye sahip olması gerekliliğine inanır. Bugün merkezi bir uluslararası örgüt, bir dünya partisi olmadığından, komünist partilerinin bağımsızlığı ile komünist hareketin Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde birliğini bağdaştırma sorunu daha büyük önem kazanmıştır.

İşçi sınıfı içinde uzlaşmaz çelişkiler yoktur ama farklı yaşayışlar vardır. Bunlar varsa yoldaşça bir tartışma da olmak zorundadır. TKP, dünya komünist hareketi içinde görüşlerini bu anlayış içinde ortaya getirir.

Dünya devrimine, dolayısıyla Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelere karşı tutum, proletarya enternasyonalizminin ana ölçütüdür. TKP, her zaman dünya devriminin çıkarını her şeyin üstünde tutar.

Proletarya enternasyonalizmi, her komünist partisinin önüne öncelikle ülkede devrim görevini koyar. Yaşayan sosyalizmi ve dünya komünist hareketini savunmanın, dünya barışını korumanın

yolu asıl olarak buradan geçer.

TKP tüm işçilerin partisidir

Komünistler her zaman proletaryanın en büyük, en güçlü, en merkezi birimlerde örgütlenmesinden yanadırlar. Aynı örgütlenmeyi zorunlu kılan nesnel koşullar yoksa, proletarya tek partide örgütlenir. Bu proletarya enternasyonalizminin gereğidir.

Bir hareket, aynı devlet sınıırı içindeki işçilerin örgütsel birliğini savunmuyorsa burjuva ulusculuğundan kopmamış demektir.

Türkiye'de nesnel koşullar, Kürt ve Türk proletaryasının Türkiye çapında tek bir partide örgütlenmesini zorunlu kılmaktadır. Kuşkusuz, ulusal açıdan Türkiye Kürdistanı Kürdistan'ın bir parçasıdır. Ancak proletaryanın örgütlenme çerçevesi buna göre değil, onun genel savaşım koşullarına göre belirlenir.

TKP Türkiye işçi sınıfının öncü örgütüdür

Türkiye Komünist Partisi, Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmine bağlı komünistlerin gönüllü birliği, işçi sınıfının ideolojik-siyasal öncüsüdür. Amacı devrim yoluyla proletarya diktatörlüğünü kurmak ve komünizme varmaktır.

Komünist partisinin proletaryanın bir bütün olarak çıkarlarından öteye bir çıkarı yoktur. İşçi sınıfının burjuvaziye karşı savaşımının çeşitli gelişme aşamalarında her yerde ve her zaman hareketin bir bütün olarak çıkarlarını temsil eder.

Dolayısıyla komünistler, işçi sınıfının en ileri, en sınıf bilinçli öğeleri olarak TKP'de biraraya gelmişlerdir.

Komünistlerin çalışmasının özü ve onların proletaryanın bağımsız bir partisi olarak öteki işçi sınıfı partilerinden ayrılmalarının amacı, her zaman ve her durumda işçi sınıfının bilincini komünist bilince yükseltmektir.

Aynı zamanda tüm emekçilerin çıkarlarının gerçek temsilcisi olan TKP,

halkın tüm kesimleri arasında çalışmaya yürütür.

TKP Leninici örgütlenme ilkelerine bağlıdır

Propaganda ve ajitasyon

Komünistlerin baş ve değişmez görevi, sistemli, çok yönlü, ilkeli propaganda ve ajitasyon yürütmektir. Yığınları şiddet yoluyla devrim görüşüyle yoğurma gerekliliği, Marksizm teorisinin kökünde yatar. Burjuva ideolojisine karşı sürekli ve tutarlı savaş, devrimin önkoşuludur.

Merkez organ

Parti propaganda ve ajitasyon çalışmasını merkez organ temelinde yürütür. Merkez yayın organı, "yalnızca kolektif bir propagandacı, kolektif bir ajitatör değil, aynı zamanda kolektif bir örgütçüdür."

Üye

Merkez organın dağıtım ağı çevresinde örgütlenme, merkez organ temelinde eğitim, partimizin *sürekli ortak eyleminin* temelini oluşturur.

Parti üyesi, parti programını benimseyerek partiye giren, parti örgütlerinden birinde tüzüğün öngördüğü biçimde çalışan ve üyelik keseneklerini düzenli ödeyen kişidir.

Hücre ilkesi

Komünist partisinin temel örgütsel birimi hücredir. Hücre tüm parti üyelerinin içinde yer almaları gereken tek birimdir. İşyeri ve yerleşim esasına göre kurulan temel örgüt, partinin emekçi yığınlarla en yakın, en geniş ilişkisini kurar. Aynı zamanda üyelerinin kendini eğitmiş, devrimci savaşın özel sanatlarını öğrenmiş, yaşamının tümünü partisine adanmış profesyonel devrimciler

Profesyonel devrimciler örgütü

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

4. PROGRAM TASLAĞI TARTIŞMASI

olarak yetişmesi için çalışır.

Partimiz özellikle işçi devrimcilerin yetişmesine önem verir. Bu, işçi sınıfı içinde, fabrikalarda örgütlenmeyi başa almayı getirir. Parti bunu endüstriyel yoğunlaşma ilkesine göre yapar. Örgütlenmesini kilit fabrikalarda ve stratejik işkollarında yoğunlaştırır.

Bireysel ve kolektif düzeyde eleştiri-özeleştiri, komünist partisinin birliği, gelişmesi ve büyümesi için ilk koşuldur. Amacı partinin işçi sınıfına, insanlığa hizmet yeteneğini sürekli olarak güçlendirmektir.

Eleştiri, eleştirilen bireyi ya da kolektifi yıkmak değil, partinin ortak amacına olan katkısını artırmak amacını güder. Eleştirilen tutumun neden sınıfın ve partinin çıkarlarına uymadığını gösterir.

Burjuva ve küçük burjuva ideolojileri sürekli olarak partinin üzerinde basınç yapar, partiye sızar. Bireylerin ya da kolektiflerin rastlantısal hataları düzeltilmezse eğilim, hatta sapma durumunu alabilir. Eleştiri-özeleştiri bu tehlikeye karşı en etkin silahlardan biridir.

Partide kadın-erkek ayrımı yoktur. Erkek komünistler eşitliği pratikte uygulamalı, kadın komünistler uygulanmasında ısrarlı olmalıdırlar. Böylece partinin savaşım gücünün sınırları genişler.

TKP, gizlilik-açıklığı, legalite-illegalite ile birbirine karıştırmaz. Legal partinin de, illegal partinin de çalışması değişik derecelerde gizli ve açık çalışmalardan oluşur. Ağır illegalite koşullarında çalışan partimiz, burjuva toplumunda her zaman en illegal olan budanmamış ideolojisini, siyasal tutumunu en açık biçimde ortaya koyar.

Burjuvazinin komünist partisine devrimi yapma özgürlüğünü tanımasına olanak yoktur. Devrimini yapmamış komünist partisi, burjuva yasallığın sınırlarından bağımsız olarak, devrimci amaca yönelik savaşımı *kadar* özgürdür. Devrimini yap-

mış bir komünist partisi, sosyalizmi gerçekleştirme ve daha sonra komünizm kuruluşundaki savaşımı *kadar* özgürdür.

Komünist partisi yönetimi partinin ideolojik-siyasal-örgütsel öncüsüdür.

Güvenilir ve yetenekli, profesyonel olarak eğitilmiş, uzun bir deneyim okulundan geçmiş, uyum içinde çalışan liderler olmaksızın modern toplumda hiçbir sınıf kararlı bir savaşım yürütemez.

Hiçbir hareket, sürekliliğini sağlayan kalıcı bir yönetim örgütlenmesi olmadan yaşayamaz. Bu nedenle partimiz yönetim kadrolarını korumaya özel önem verir.

Partimiz yönetim kadrolarının her düzeyde yönetim ve çalışma biçimlerini modernleştirmelerine büyük önem verir. Bu, profesyonel devrimciler örgütü olabilmeyin gereğidir. TKP'de bilimin ilerletilmesinde parti yönetimi sürekli ve ağırlıklı rol alır.

Kadrolar, o kadroları oluşturan bireylerin eksiklikleri ve yanlışları düzeyinde değerlendirilemez. Kadro değerlendirilmesi yaparken bakılacak yer, o kadronun toplumsal gelişmenin dayattığı görevleri önüne koyup gerçekleştirmek için çalışıp çalışmadığıdır. Bir kadronun ileriliği ya da geriliği bununla belli olur.

TKP, Leninci örgütlenme ilkelerini pratikte uygular. Somut örgütlenme biçimleri açısından, örgütlenmenin değişmeyecek bir şeması olmadığı gerçeğinden hareketle, yapısını yeni koşullara sürekli olarak uygular.

Yönetim örgütlenmesi

Kadro anlayışı

Örgütlenmenin şeması yoktur

Komünist disiplin

Savaşmak isteyenler için *demokratikliği zamana, yere ve yaptığı işe uygun olarak biçimlendiren merkezîyetçi ve demir disiplinli örgütlenme* gerekir.

Parti içinde işlevlerin ayrımı ve karşılıklı denetim, yerel örgütlerin kendi alanlarında özerkliği, yönetim organlarının seçimle gelmesi, tartışma, parti kongre ve toplantılarının yığınlara açılması *demokratikliğin dayandığı ilkelerdir*.

Merkezîyetçilik, kararların uygulanmasında, eylemde merkezilik anlamına gelir. Parçanın tüme, alt örgütlerin üst örgütlere, azınlığın çoğunluğa bağımlı olması, partinin tek merkezden yönetilmesi, *merkezîliğin dayandığı ilkelerdir*.

Komünist disiplin, ideolojik birlik, doğru siyaset ve yığınlarla bağ temelinde gelişir.

İşçilerin ve yarı proleterlerin örgütlenme gücüne inanan, karşılıklı saygıya dayanan bir disiplin, savaşımdaya yetki ve sorumluluk devrini ve girişkenliği artırır.

Komünist partisinin disiplinini, 1) Partinin verdiği görevleri eksiksiz yerine getirme, 2) Eleştiri-özeleştiri, 3) Tartışma, 4) Eylemde demir birlik, 5) Parasal kaynakları partiden sakınmama ile belirlenir. Bu beş temel noktaya belirlenen disiplin, demokratik - merkezîyetçiliğin özüdür.

Tüzük örgütsel birliğin ve işleyişin belgesidir. Partinin anayasasıdır.

TKP ve din

Komünist partisi açısından din kişisel bir sorun değildir. Komünist partisi dinsel inanç biçiminde ortaya sürülen bilinç yoksunluğuna, bilgisizliğe kayıtsız kalmaz. Partimiz ateist propaganda yapar.

Partimiz, işçi sınıfının kapitalizmin güçlerine karşı kendi savaşımı ile aydınlanmadıkça, ateist propagandanın, işçi sınıfını bu yolda yeterince aydınlatamayacağına inanır. Yığınların sermaye egemenliğinin her türlüüne karşı savaşımına öncülük eder. Ateist propagandayı temel görevine, sömürücülere karşı sınıf savaşımını geliştirmek görevine bağlar.

TKP Demokratik - Merkezîyetçidir - Disiplin anlayışı

TKP, kapitalizm koşullarında komünist partisinin yukarıdan aşağıya örgütlenmesi ilkesine bağlıdır. Partiye yoldaşça güven göstererek, bu anlayış içinde çalışacaklar parti saflarına katılır.

TKP, demokratik-merkezîyetçilik ilkesini benimser.

Endüstriyel yoğunlaşma

Eleştiri-özeleştiri

Partide kadın-erkek ayrımı yoktur

Legalite-illegalite

Özgürlük